МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Обліково-аналітичне забезпечення фінансових результатів ТОВ «ВОЛМА У А»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0713-оа
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої програми «Облік і аудит»
Ю.О. Коваленко
Керівник: к.е.н., доцент Саєнко О.Р.
Рецензент: к.е.н., доцент Скорнякова Ю.Б.

ЗАПОРІЖЖЯ – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____Н.М. Проскуріна
«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Коваленко Юрію Олександрович

1. Тема роботи: Обліково-аналітичне забезпечення фінансових результатів ТОВ «ВОЛМА У А»
керівник роботи Саєнко Олена Романівна, к.е.н., доцент,
затверджені наказом ЗНУ від 29 грудня 2024 року №2252-с.

2. Строк подання студентом роботи 25 листопада 2024 року

3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані обліку фінансової звітності підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): дослідити організаційно-методичні підходи до обліку та аналізу фінансових результатів; вивчити стан і напрями вдосконалення обліку фінансових результатів на ТОВ «ВОЛМА У А», провести аналіз динаміки та структури фінансових результатів на ТОВ «ВОЛМА У А», оцінити прибутковість діяльності підприємства та навести резерви збільшення прибутку.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 18 рис., 13 табл.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.е.н., доцент Саєнко О.Р.	05.08.2024 р.	05.08.2024 р.
2	к.е.н., доцент Саєнко О.Р.	09.09.2024 р.	09.09.2024 р.
3	к.е.н., доцент Саєнко О.Р.	03.10.2024 р.	03.10.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 01 червня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної Роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2024	виконано
2.	Написання вступу	липень 2024	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2024	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2024	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2024	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2024	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2024	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	листопад 2024	виконано

Студент _____ Ю.О. Коваленко
(підпис)

Керівник роботи _____ О.Р. Саєнко
(підпис)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 102 с., 3 розділи, 13 табл., 18 рис., 1 додаток, 75 джерел.

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ПРИБУТОК, ЗБИТОК, ОБЛІК, АНАЛІЗ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

Об’єкт дослідження – процес обліку та аналізу фінансових результатів підприємства та напрями їх оптимізації.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організаційно-методичних підходів до обліку та аналіз результатів діяльності підприємства та визначення напрямів їх оптимізації.

Методи дослідження: табличний метод (при систематизації теоретичної інформації щодо фінансових результатів; при узагальненні показників, що характеризують порядок формування прибутку); методи аналізу й синтезу (при вивченні загального фінансово-господарського стану підприємства); балансові методи : горизонтальний, вертикальний аналізи (аналіз структури та динаміки доходів та витрат), метод фінансових коефіцієнтів, порівняльний аналіз (аналіз прибутку та рентабельності).

Результати та значимість роботи полягають у розробці методичних підходів та положень щодо оптимізації обліку та аналізу фінансових результатів підприємства , зокрема:

удосконалено:

– підхід до формування облікової політики підприємства в частині витрат, доходів та фінансових результатів діяльності шляхом узагальнення її структурних елементів з метою забезпечення комплексності облікового процесу та надання повної і достовірної інформації для потреб управління.;

набули подальшого розвитку:

– сутність поняття «фінансові результати», як якісний показник виробничо-фінансової діяльності підприємства за визначений період часу, який розраховується як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу;

– класифікація фінансових результатів діяльності на підставі узагальнення їх видів у відповідності до класифікаційних ознак, що сприятиме підвищенню рівня аналітичності інформації та оптимізації процесу управління підприємством;

– підхід до визначення резервів зниження собівартості продукції підприємства, на підставі розкриття сутності визначених заходів, з метою підвищення конкурентоспроможності продукції, зміцнення фінансового стану та збільшення прибутку підприємства.

SUMMARY

Qualification work contains: 102 p., 3 chapters, 13 tabl., 18 figures, 1 appendix, 75 references.

FINANCIAL RESULTS, INCOME, EXPENSES, PROFIT, LOSS, ACCOUNTING, ANALYSIS, PROFITABILITY

Object of the study – the process of accounting and analyzing the financial results of an enterprise and directions for their optimization.

The purpose of the qualification work is to study organizational and methodological approaches to accounting and analyzing the financial performance of an enterprise and to determine ways to optimize it.

Research methods: tabular method (used for systematizing theoretical information on financial results; summarizing indicators characterizing the process of profit formation); methods of analysis and synthesis (used for studying the general financial and economic condition of the enterprise); balance methods: horizontal and vertical analyses (used for analyzing the structure and dynamics of income and expenses), financial ratio method, comparative analysis (used for analyzing profit and profitability).

Results and significance of the work consist in the development of methodological approaches and provisions for optimizing the accounting and analysis of the financial results of an enterprise, in particular:

Improved:

– the approach to forming the enterprise's accounting policy in terms of expenses, income, and financial results by summarizing its structural elements to ensure the comprehensiveness of the accounting process and provide complete and reliable information for management needs.

Further developed:

– the concept of «financial results» as a qualitative indicator of the enterprise's production and financial activities over a specified period, calculated as the difference between income and expenses, leading to an increase (profit) or decrease (loss) in equity;

– the classification of financial results based on the generalization of their types according to classification features, which contributes to enhancing the analytical level of information and optimizing the enterprise management process;

– the approach to identifying reserves for reducing the cost of production, based on revealing the essence of defined measures aimed at increasing product competitiveness, strengthening financial stability, and boosting the enterprise's profit.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
РЕФЕРАТ
SUMMARY
СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ
ВСТУП……... 10
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
1.1 Економічна сутність та порядок визначення доходів, витрат та фінансових результатів підприємств……... 14
1.2 Методика формування фінансових результатів в бухгалтерському обліку…….. 25
1.3 Теоретичні аспекти фінансових результатів……. 32
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТОВ «ВОЛМА У А»
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства…….. 41
2.2 Аналітичний та синтетичний облік доходів та витрат…… 45
2.3 Удосконалення обліку фінансових результатів на підприємстві….. 60
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТОВ «ВОЛМА У А» 66
3.1 Аналіз динаміки та структури фінансових результатів від звичайної діяльності…….. 66
3.2 Аналіз формування прибутку підприємства……. 75
3.3 Оцінка прибутковості діяльності підприємства та збільшення прибутку……. 83
ВИСНОВКИ……... 90
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ……. 93
ДОДАТОК А..……..... 101

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

% – відсотки

грн. – гривень

Дт, Кт – дебет, кредит

ЗУ – Закон України

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

од. – одиниць

тис. грн. – тисяч гривень

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ВСТУП

Основною метою діяльності підприємств усіх форм власності незалежно від галузевої належності, виду діяльності та інших чинників є отримання доходів у розмірі, достатньому для покриття витрат і подальшого розвитку виробництва. Для ефективного управління діяльністю керівники, власники, менеджери та інші управлінці повинні мати економічну інформацію, яка відповідає їх потребам.

Однією з важливих частин бухгалтерського обліку, яка потребує особливої уваги, є облік фінансових результатів та їх відображення у звітності. Це пов'язано з тим, що саме від фінансових результатів, їх правильного обліку та аналізу залежить фінансово-майновий стан та ефективність діяльності підприємства .

Основу економічного розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах господарювання становить прибуток, котрий виступає позитивним фінансовим результатом і являє собою грошовий вираз основної частини грошових надходжень, які створюються підприємствами різних форм власності. Як економічна категорія він характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності. Прибуток є показником, який найбільш повно відображає ефективність виробництва, об’єм і кількість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості

Позитивний фінансовий результат є тією метою, заради якої працює або, принаймні, повинно працювати підприємство. У величині фінансових результатів безпосередньо відображаються всі аспекти діяльності господарюючого суб’єкта: технологія і організація виробництва, система внутрішнього та зовнішнього управління, особливості діяльності, які визначають якість та обсяг виготовленого продукту, рівень собівартості, стан продуктивності праці тощо. Сукупність цих факторів визначають ефективність виробництва і перетворюють прибуток на основну рушійну

силу ринкового механізму господарювання та основне джерело економічного і соціального розвитку підприємства та держави в цілому.

На сучасному етапі обліково-аналітичне забезпечення управління доходами та витратами як цілісний процес практично відсутнє на виробничих підприємствах. Вагомий внесок у вирішення проблемних питань, пов'язаних з обліком доходів і витрат, здійснили вчені: І. Бланк, С. Нікітін, В. Палій, Я. Соколов, Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда, М. Чумаченко, Л. Бернстайн, В. Гавриленко, А. Грачов, В. Ковальов, Л. Лахтіонова, Е. Райс М.Т.Білуха, Ф.Ф.Бутинець, К.Друрі, О.В.Олійник, А.Д.Шеремет та інші.

Важливість дослідження та вирішення цих питань зумовили вибір теми дослідження та доводять її актуальність.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організації обліку та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства та визначення напрямів їх оптимізації.

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу фінансових результатів підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних засад обліку та аналізу фінансових результатів діяльності.

Відповідно до поставленої мети у роботі визначено такі завдання, спрямовані на її досягнення:

– дослідити та розвинути дефініцію «фінансові результати»;

– узагальнити класифікацію фінансових результатів;

– дослідити організацію бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності підприємства;

– удосконалити підхід до формування облікової політики підприємства в частині витрат, доходів та фінансових результатів діяльності;

– провести аналіз фінансових результатів діяльності на підприємстві;

– удосконалити підхід до визначення резервів зниження собівартості продукції.

Методи дослідження: табличний метод (при систематизації теоретичної

інформації щодо фінансових результатів; при узагальненні показників, що характеризують порядок формування прибутку); методи аналізу й синтезу (при вивченні загального фінансово-господарського стану підприємства); балансові методи : горизонтальний, вертикальний аналізи (аналіз структури та динаміки доходів та витрат), метод фінансових коефіцієнтів, порівняльний аналіз (аналіз прибутку та рентабельності).

Результати та значимість роботи полягають у розробці методичних підходів та положень щодо оптимізації обліку та аналізу фінансових результатів підприємства , зокрема:

удосконалено:

– підхід до формування облікової політики підприємства в частині витрат, доходів та фінансових результатів діяльності шляхом узагальнення її структурних елементів з метою забезпечення комплексності облікового процесу та надання повної і достовірної інформації для потреб управління.;

набули подальшого розвитку:

– сутність поняття «фінансові результати», як якісного показника виробничо-фінансової діяльності підприємства за визначений період часу, який розраховується як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу;

– класифікація фінансових результатів діяльності на підставі узагальнення їх видів у відповідності до класифікаційних ознак, що сприятиме підвищенню рівня аналітичності інформації та оптимізації процесу управління підприємством;

– підхід до визначення резервів зниження собівартості продукції підприємства, на підставі розкриття сутності визначених заходів, з метою підвищення конкурентоспроможності продукції, зміцнення фінансового стану та збільшення прибутку підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендації автора щодо запропонованих удосконалень обліку та аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ВОЛМА У А».

Розробки, рекомендації і висновки виконаної роботи доповідались, обговорювались та одержали позитивну оцінку на XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (м. Запоріжжя, 17-18 жовтня 2024р.).

Крім того, питання обліку та аналізу фінансових результатів було розглянуто у статті та розміщено у збірнику статей молодих вчених «Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитку підприємства» (випуск 9, 2024р.).

Загальна характеристика структури та обсягу роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи становить 102 сторінки. Робота містить 13 таблиць, 18 рисунків. Список використаних джерел включає 75 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1 Економічна сутність та порядок визначення доходів, витрат та фінансових результатів підприємства

Доходи мають ключове значення для всіх підприємств, незалежно від форми власності, галузі діяльності чи інших факторів. Загалом, їх величина визначається обсягами продажів, рівнем розвитку підприємства, зусиллями його працівників та керівництва, а також впливом зовнішніх умов. Дохід є одним із найважливіших показників, що характеризують фінансовий стан підприємства і відображають основну мету його діяльності.

Категорія доходу в економічній науці залишається однією з найскладніших та найбільш дискусійних. Вона була предметом тривалих обговорень серед представників різних економічних шкіл і продовжує викликати суперечки й сьогодні, що обумовлює необхідність подальшого її дослідження та уточнення.

Визначення доходу, наведені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 15 «Дохід», згідно з якими доходи трактуються як збільшення економічних вигод у вигляді «надходження активів або зменшення зобов’язань», зазнають критики з боку науковців-економістів. Це пояснюється тим, що не кожне зростання активів чи зменшення зобов’язань слід вважати моментом отримання доходу.

Наприклад, дохід визнається тоді, коли підприємство отримує оплату за продукцію, виставивши рахунок покупцеві. Що стосується зобов’язань, то їх погашення саме по собі не спричиняє зростання капіталу підприємства. Капітал може збільшуватися, якщо кредитор добровільно відмовляється від

своїх прав або якщо активи передаються підприємству безоплатно. Це підкреслює складність категорії доходу та важливість її подальшого уточнення для адекватного відображення економічної реальності.

Так, проведений аналіз розмаїття наукових поглядів вчених-економістів щодо трактування терміну «дохід», дав можливість узагальнити і виокремити основні підходи до його розуміння (див. рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Економічна сутність поняття «доходи»

Основною відмінністю у трактуванні сутності доходу за національними та міжнародними стандартами є те, що у МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами» акцентується увага на тому, що дохід повинен бути отриманий у звітному періоді [2]. Також у міжнародному стандарті наведено визначення доходу (revenue – виручка), яке у національних стандартах відсутнє, як і згадка про звичайну діяльність.

На думку Н.О. Лоханової, така інтерпретація відповідної категорії не є коректною, оскільки в ході звичайної діяльності підприємства можуть виникнути самі різноманітні доходи, які зазвичай не є власне виручкою. Наприклад, доходи у вигляді дивідендів і відсотків також є доходами звичайної діяльності, але навряд чи їх можна вважати виручкою в її традиційному розумінні. Виручка ближче за змістом до доходів операційної

діяльності, а не звичайної діяльності в широкому її значенні [3].

Отже, дохід доцільно розглядати як економічну категорію, що означає отримання підприємством активів (у вигляді матеріальних ресурсів або коштів) чи скорочення зобов'язань, які призводять до збільшення власного капіталу підприємства, за винятком зростання капіталу, спричиненого внесками власників або учасників.

Відомо, що значна частина основоположників економічної теорії походила з англомовних країн, зокрема Англії та США. Тому багато термінів економіки прийнято записувати англійською мовою. Слово «дохід» відповідає англійському терміну revenue, який у формулах часто позначають як TR (total revenue), тобто «загальна виручка». У цьому контексті дохід і виручка в економічному сенсі розглядаються як синоніми.

Проте прирівнювати дохід до виручки коректно лише за умови, що підприємство не має інших надходжень, окрім оплати за основною діяльністю. Виручка охоплює всі кошти, отримані в результаті господарської діяльності, зокрема від продажу товарів, надання послуг або виконання робіт. У той же час дохід може включати ширший спектр надходжень, таких як дивіденди, субсидії чи безоплатно отримані активи.

Аналіз наукової літератури, щодо ототожнення дефініцій «доходи» та «виручка», дав підстави переконатись, що погляди сучасних вчених-економістів поділяються на дві категорії:

– науковці, які ототожнюють дохід із виручкою від реалізації продукції (Ф.Ф. Бутинець; О.Г. Біла; І.М. Бойчик; В.П. Грузінов; В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова; Ю.І. Продіус; В.С. Сухарський) [4];

– науковці, які визнають дохід ширшою категорією та зазначають про його вплив на визначення результату діяльності суб'єкта господарювання і величину власного капіталу (В.І. Блонська; А.Г. Загородній; С.Я. Зубілевич; Т.Г. Камінська; В.В. Сопко; Н.М. Шмиголь; О.А. Подолянчук; О.Л. Савенко) [4].

Доцільно зазначити, що під час визначення виручки не враховуються

витрати, адже виручка відображає лише отримані кошти за реалізовані товари, надані послуги чи виконані роботи. Це сума грошей, виручених підприємством, без урахування понесених витрат. Після вирахування витрат із виручки та додавання інших доходів утворюється чистий прибуток або збиток. Варто підкреслити, що виручка може бути додатною або нульовою, але ніколи не може мати від'ємного значення.

У певних випадках терміни «виручка» і «оборот (товарообіг)» можуть вважатися тотожними. Це можливо, коли виручка розраховується виключно за відвантаженими товарами за визначений період і за відсутності інших додаткових доходів. У господарській діяльності отримання виручки зазвичай планується наперед – на місяць, квартал, рік тощо. Планування можливе за наявності даних про сезонність продажів, періоди підвищеного попиту та застою, швидкість і обсяги поставок, а також продуктивність роботи підприємства.

У бухгалтерському обліку виручка поділяється на два види:

– валова виручка – це сума коштів, що надійшла за реалізовану продукцію чи послугу;

– чиста виручка – це валова виручка за вирахуванням акцизів, податків, зборів і мит, які безпосередньо включені у вартість товару.

Виручка є базовим показником у звіті про прибутки та збитки, з якого починається розрахунок фінансового результату діяльності підприємства. Її використовують для розрахунку таких показників, як середній чек, точка беззбитковості, маржинальність і рентабельність продажів.

Хоча виручка є основною складовою доходу, вона не вичерпує це поняття. Доходи підприємства завжди дорівнюють або перевищують виручку, але ніколи не бувають меншими за неї. Дослідження підтверджують, що поняття «дохід» є ширшим за «виручку». Крім платежів, пов'язаних з основною діяльністю, до складу доходу входять такі надходження, як відсотки за депозитами, позики, компенсації за порушення умов договорів, інвестиції, фінансова допомога, а також різноманітні

незаплановані надходження.

На відміну від економічної теорії й економіки підприємства, у сфері бухгалтерського обліку разом із поняттям «дохід» застосовуються й такі поняття як: «прибуток» і «результат діяльності». Цікавою є позиція Л.А. Буркової щодо трактування поняття «прибуток». «Це інтервальний показник, визначений станом на певну дату, що відображає кінцевий результат діяльності підприємства та є частиною отриманого доходу, зменшеного на собівартість, сукупні витрати, понесені у процесі здійснення цієї діяльності та розмір податків» [5]. Науковець у своїй роботі провівши аналіз поглядів вчених щодо розуміння поняття «прибуток» та виокремлення його складових, зазначає, що найпоширенішими видами прибутку є:

– чистий прибуток;

– валовий прибуток;

– нерозподілений прибуток;

– прибуток від звичайної діяльності, прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), операційний прибуток (прибуток до виплати відсотків і податків), оподатковуваний прибуток, маржинальний прибуток;

– економічний прибуток, балансовий прибуток;

– прибуток на акцію, прибуток від фінансових операцій, надзвичайний прибуток, бухгалтерський прибуток, прибуток до виплати податків [5].

Так, П.А. Костюк характеризує прибуток як частину чистого доходу, що залишається в розпорядженні госпрозрахункових підприємств та організацій [6, с. 146]. А.М. Кузьмінський зазначає, що прибуток – це різниця між доходом та витратами, тобто, «внаслідок господарської діяльності підприємства отримують прибуток (різницю між продажною вартістю реалізованої продукції та її фактичною собівартістю)…» [6, с. 146]. Прибуток сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати, кінцевий фінансовий результат діяльності суб’єкта господарювання – чистий прибуток або збиток. Причому, прибуток може бути істотно меншим від кількості доходу. В загальній економічній теорії роль прибутку визначена наступним

чином: «У реальній дійсності прибуток – кінцева мета і рушійний мотив товарного виробництва і ринкової економіки. Це головний стимул та основний показник ефективності будь-якого підприємства і фірми» [6, с. 146].

Критерії за якими можливо визначити кожну із категорій наведено в таблиці 1.1 .

Таблиця 1.1 – Критерії відмінностей розуміння термінів «виручка», «дохід», «прибуток»

	Критерії порівняння	Виручка	Дохід	Прибуток
1	Категорія	Грошові надходження від надання послуг і реалізації продукції підприємства	Отримання коштів від різних видів діяльності: продаж товарів, наданих послуг протягом періоду	Отримані підприємством доходи за вирахуванням витрат (включаючи податки)
2	Взаємозв'язок	Основна виручка	Дохід не має залежності від прибутку, дохід більше або дорівнює обсягу реалізації (не буває менший)	Прибуток прямо залежить від доходу
3	Розрахунок	Виручка за не може бути менше або дорівнювати 0, не може від'ємного результат, витрат у розрахунку не має.	Дохід може бути або позитивним або негативним.	Прибуток може бути або позитивним або негативним, при підрахунку прибутку потрібно враховувати і доходи і витрати підприємства
4	Значення	Виручка є основним показником для фінансових результатів.	Для зростання бізнесу дохід є обов'язковим показником.	Прибуток - це винагорода за ризик, ведення господарської діяльності який використовується для зростання бізнесу.

До основних відмінностей між доходом та прибутком можна віднести такі аспекти:

– дохід – це сума, отримана в результаті господарської діяльності суб'єкта через здійснення різних операцій, тоді як прибуток є залишком,

який залишається після вирахування всіх видів витрат;

– дохід необхідний для забезпечення поточного функціонування підприємства, тоді як прибуток є ключовим для його довгострокового розвитку та стійкості;

– дохід і прибуток не залежать один від одного безпосередньо: дохід може існувати без прибутку, але прибуток завжди залежить від доходу. Вищий дохід зазвичай сприяє збільшенню прибутку.

Негрошові доходи, навпаки, часто мають умовний характер. По-перше, їх реалізація у грошову форму може бути відтермінованою або взагалі не відбутися через ризики безнадійної дебіторської заборгованості. По-друге, збільшення частки таких доходів може свідчити про недбалість у виборі контрагентів або встановленні договірних відносин.

Якщо частка негрошових доходів, які не перетворюються у грошові, зростає, це може свідчити про ризиковані або недобросовісні дії підприємства. Наприклад, укладання договорів із ненадійними покупцями, неврахування можливих форс-мажорних обставин або впливу конкурентів. Для уникнення таких ситуацій підприємству варто застосовувати жорсткіші умови співпраці, зокрема повну передоплату, чітке узгодження дій із контрагентами та врахування зовнішніх ризиків.

Таким чином, дохід і прибуток є тісно пов’язаними, але різними економічними категоріями, кожна з яких відіграє важливу роль у функціонуванні та розвитку підприємства. Ефективне управління грошовими та негрошовими доходами є ключовим для забезпечення фінансової стабільності.

Дохід не визнається у випадках, коли здійснюється обмін продукцією, товарами, роботами, послугами або іншими активами, які мають однакову справедливу вартість та схоже призначення.

Основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства для користувачів є фінансова звітність. Однією з ключових її форм є:

– звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)

відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1);

– звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід, який складено за Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» (МСБО 1).

Ці звіти містять елементи, такі як доходи і витрати, які визнаються відповідно до критеріїв, установлених обраним стандартом. Відповідно, порядок визнання доходів та витрат залежить від того, чи підприємство керується національними стандартами, чи міжнародними (рис. 1.2).

Доходами не визнаються такі надходження:

- суми податку на додану вартість, акцизів, інших податків та обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету чи позабюджетних фондів;
- кошти, отримані за договорами комісії, агентськими чи іншими аналогічними договорами на користь комітента;
- попередня оплата продукції (товарів, робіт, послуг);
- аванси в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг);
- завдатки, отримані під заставу або в погашення позики згідно з умовами договору;
- кошти, які належать іншим особам;
- надходження від первинного розміщення цінних паперів;
- сума балансової вартості іноземної валюти.

Такі обмеження допомагають чітко визначити, які саме надходження можна враховувати як дохід, щоб забезпечити прозорість фінансової звітності та відповідність вимогам стандартів.

Неправильне застосування чи трактування стандартів, а іноді й ігнорування їхніх вимог, може призводити до помилок у визнанні доходів на підприємствах. Для ефективного управління доходами важливо здійснювати їх науково обґрунтовану та детальну класифікацію, що сприятиме точному обліку, аналізу, плануванню та аудиту.

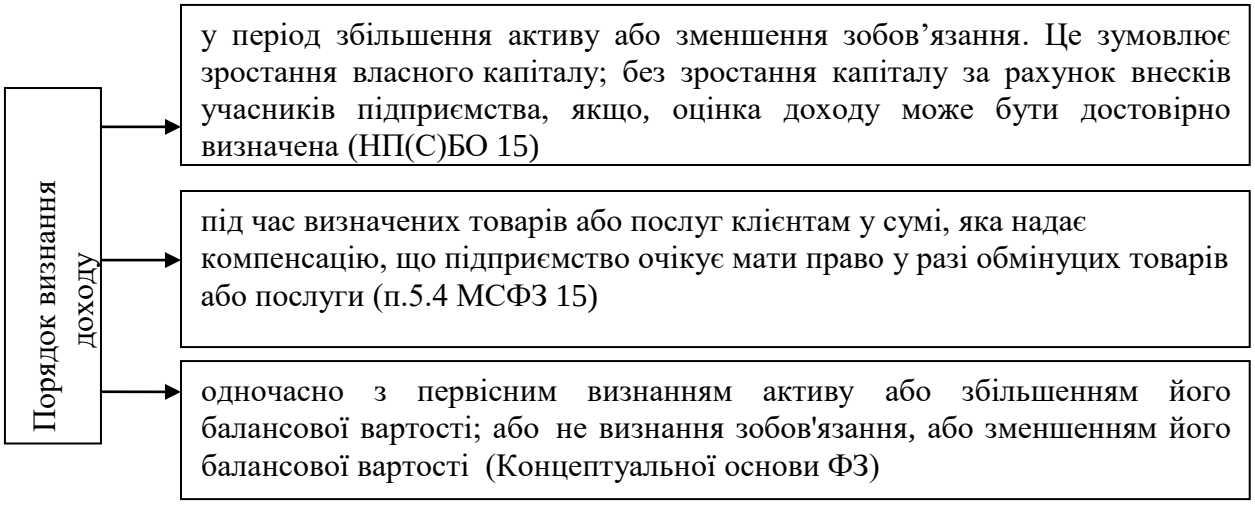

Рисунок 1.2 – Критерії визнання доходу підприємством

Відповідно до НП(С)БО 15, доходи підприємств класифікуються за такими видами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи.

Згідно зі статтею 135 Податкового кодексу України (ПКУ), усі доходи підприємств розподіляються на дві основні групи:

- операційні доходи – надходження, отримані від реалізації товарів (робіт, послуг);
- позареалізаційні доходи – надходження, пов’язані з іншими видами діяльності підприємства.

У багатьох наукових працях економістів висвітлюються питання класифікації доходів підприємств. Для забезпечення прийняття оптимальних і ефективних управлінських рішень пропонується застосовувати більш деталізовану класифікацію доходів, що враховує сучасні умови господарювання (рис. 1.3).

Кожна класифікаційна група доходів відіграє важливу роль, маючи

своє економічне обґрунтування та практичну цінність. У процесі організації фінансового та управлінського обліку окремі класифікаційні ознаки доходів знаходять частіше застосування, тоді як інші використовуються рідше. Однак кожна з цих класифікацій є унікальною, виконує свої специфічні функції і не може бути повністю замінена іншою.

Класифікаційні ознаки		Складові
Прогнозування і планування	За впливом інфляційного процесу	Номінальний
		Реальний
	Зв ступенем охоплення планом	Плановий
		Неплановий
	За ступенем узагальнення	Загальний
		Середній
Контроль і регулювання	За центрами відповідальності	Центри доходів
		Центри прибутків
		Центри інвестицій
Прийняття управлінських рішень	За важливістю для прийняття рішення	Інкрементний
		Маржинальний
	За ступенем керованості	Релевантний
		Не релевантний
	За можливістю вибору	Дійсний
		Можливий
	За регулярністю отримання	Регулярний
		Не регулярний

ДОХІД

Рисунок 1.3. – Класифікаційні ознаки та складові доходів

Мета Міжнародного стандарту фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами» полягає у встановленні принципів, які підприємство повинно застосовувати, щоб повідомляти користувачам фінансової звітності корисну інформацію про природу, величину, час та невизначеність доходів і грошових потоків, що виникають унаслідок договору з клієнтом [12, с.445].

Положення міжнародних стандартів більш деталізовані щодо обліку доходів від реалізації, вони сприяють розширенню аналітичності, достовірності та зрозумілості інформації, що формується в бухгалтерському обліку та відображається у фінансовій звітності суб’єкта господарювання.

Зважаючи на розвиток сучасних економічних відносин, поняття «фінансовий результат» доцільно розглядати з врахуванням впливу на облікове відображення господарських операцій економічного, податкового та управлінського підходів до трактування сутності досліджуваного визначення.

У табл. 1.2 наведено трактування фінансових результатів різними науковцями.

Таблиця 1.2 – Визначення поняття «фінансовий результат» різними науковцями

Автор	Сутність поняття «фінансовий результат»
1	2
Навчальна література	
Мочерний С.В.	«грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках»
Пушкар М.С.	«прибуток чи збиток, отримані в результаті господарської діяльності»
Луговий В.А.	«балансовий прибуток (або збиток) підприємства, який складається із доходу (витрат) від реалізації готової продукції (робіт, послуг), доходу (витрат) від інших реалізацій і сум позареалізаційних доходів (витрат)»
Бутинець Ф.Ф.	«прибуток (збиток) від реалізації готової продукції (робіт, послуг)»
Соколов Я.В.	«приріст (зменшення) капіталу (засобів, вкладених власниками) підприємства протягом звітного періоду»
Пипко В.А.	«результат господарської діяльності, виражений в грошовій формі»
Ануфрієв В.Є.	«визначається показником прибутку або збитку, що формується протягом календарного (господарського) року; є різницею від порівняння сум доходів і витрат підприємства»
Кондраков Н.П.	«відображає зміну власного капіталу за визначений період в результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства»
Довідкова література	
Мочерний С.В.	«прибутки або збитки, отримані від підприємницької діяльності юридичними чи фізичними особами за певний період (місяць, квартал, півріччя, 9 місяців, рік)»
Борисов А.Б.	«підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу. Визначаються шляхом співставлення витрат з отриманими доходами»
Загородній А.Г.	- різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час; - приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді

Продовження таблиці 1.2

1	2
Пантелєєв В.П.	прибуток (збиток) від конкретного виду діяльності (виробничої, надання послуг або торгової) визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів та адміністративних витрат та витрат на збут відповідного виду діяльності та інших операційних витрат

Отже, погоджуємось з тим, що фінансовий результат визначається шляхом співставлення доходів і витрат діяльності підприємства, це може бути прибуток або збиток, що, у свою чергу, приводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу. І саме отриманий фінансовий результат характеризує якість діяльності підприємства. Тому пропонуємо таке визначення фінансового результату, а саме – це якісний показник виробничо-фінансової діяльності підприємства за визначений період часу, який розраховується як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу.

Даний підхід до визначення даної категорії дає можливість врахувати особливості формування фінансових результатів у відповідності до нормативно-правової бази їх регулювання.

1.2 Методика формування фінансових результатів в бухгалтерському обліку

Важливим показником діяльності суб’єкта господарювання є результат господарської діяльності, адже саме в ньому відображаються отримані у звітному періоді прибутки чи збитки.

Запровадження Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та розвиток податкового законодавства в Україні зумовили необхідність створення методології бухгалтерського обліку. Особливу увагу

було приділено розробці методики визначення фінансового результату, яка враховує національні економічні реалії та міжнародний досвід.

Фінансовий результат – це приріст або зменшення вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в результаті його господарської діяльності за звітний період. Він може мати два види: прибуток або збиток. Позитивний фінансовий результат, тобто прибуток, свідчить про примноження фінансових ресурсів і зростання економічної ефективності.

Формування фінансового результату є базовою складовою бухгалтерського обліку, що ґрунтується на принципах і правилах, закріплених законодавчо. Це включає концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», План рахунків, НП(С)БО, а також нормативно-правові акти Міністерства статистики України.

Оскільки фінансовий результат є арифметичною різницею між доходами та витратами, організація обліку цього показника базується на належному обліку цих двох складових. Для забезпечення точності й достовірності формування фінансового результату система обліку на підприємстві повинна охоплювати такі підсистеми:

– оперативний облік, який забезпечує отримання поточної інформації про господарські операції;

– управлінський облік, який дозволяє аналізувати дані для прийняття управлінських рішень;

– фінансовий облік, який формує звітність відповідно до встановлених стандартів.

В межах цих підсистем акумулюється вся необхідна інформація про фінансові результати підприємства, що дозволяє ефективно оцінювати його діяльність та розробляти стратегії для досягнення прибутковості (рис. 1.4).

Пропонована система організації обліку фінансових результатів спрямована на оптимізацію отримуваної інформації для ефективного

управління діяльністю підприємства. Важливо зазначити, що хоча облікова політика формується кожним підприємством індивідуально, вона повинна відповідати чинній нормативно-правовій базі України. Наказ про облікову політику має містити перелік видів діяльності підприємства та методику розрахунку фінансових результатів за кожним із них, що дозволяє забезпечити чіткість і прозорість облікових процедур.

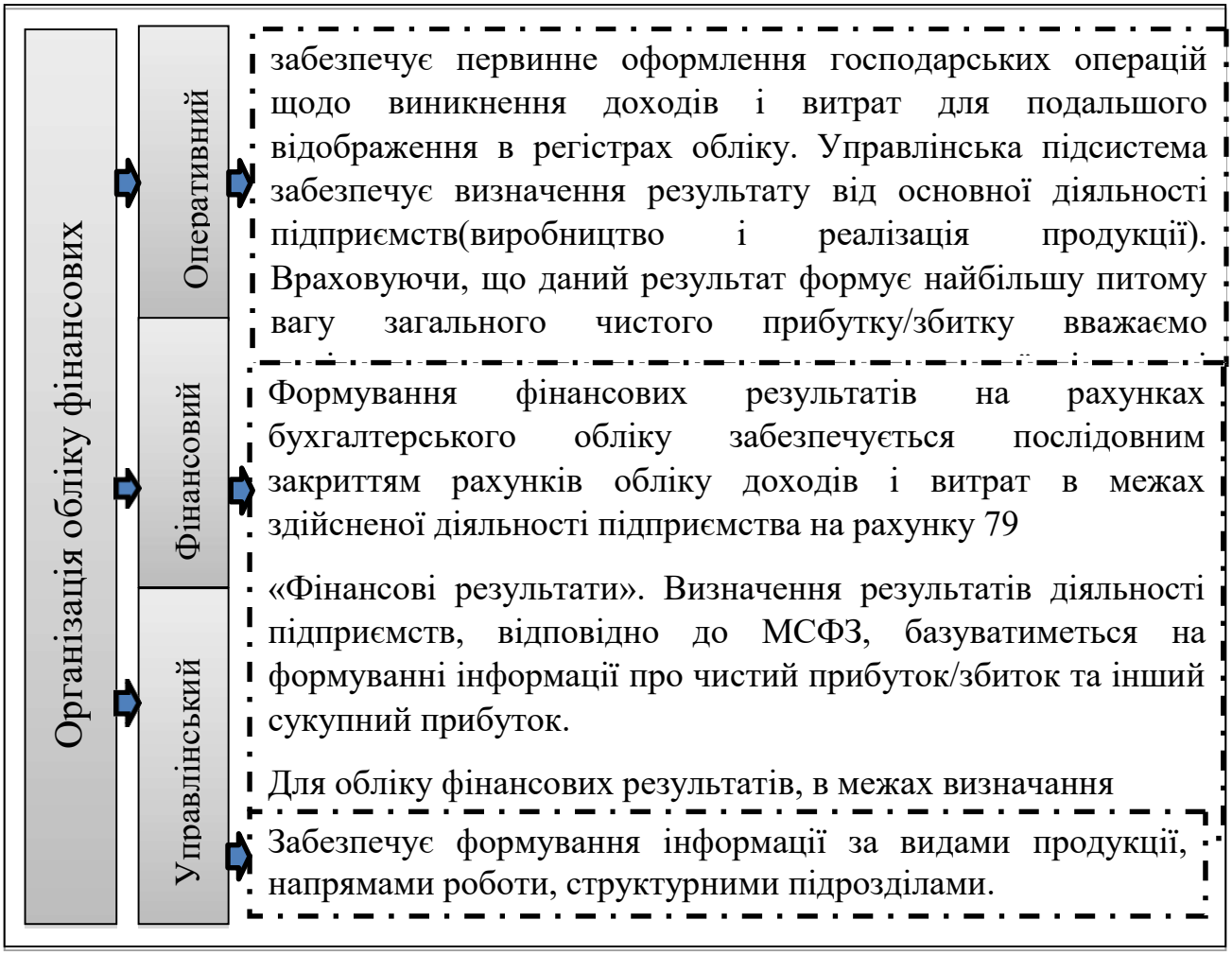

Рисунок 1.4 – Схема організації обліку фінансових результатів

Встановлення облікової політики на поточний фінансовий рік тісно пов’язане із належною організацією бухгалтерського обліку. Це дає змогу підприємству отримувати необхідну інформацію щодо стану активів, зобов’язань та власного капіталу, а також формувати ключові показники для фінансової звітності. Така організація не лише оптимізує роботу бухгалтера,

але й сприяє зниженню трудомісткості облікових процесів, що дозволяє оперативно надавати дані управлінському персоналу.

Фінансовий результат у бухгалтерському обліку представлений показником прибутку або збитку і відображається у фінансовій звітності. Згідно з класифікацією доходів та витрат, фінансовий результат формується з:

- основної діяльності підприємства (виручка від реалізації товарів, робіт, послуг);
- результатів звичайних видів діяльності;
- інших доходів та витрат.

Фінансовий результат також враховує вилучення коштів на користь бюджету у вигляді податку на прибуток, а також на виплату дивідендів власникам. Таким чином, цей показник є комплексною характеристикою результативності діяльності підприємства, яка відображає його загальну фінансову ефективність і дотримання принципу автономії.

Оптимізація організації обліку фінансових результатів та чітке формування облікової політики створюють передумови для підвищення якості управління фінансами підприємства, забезпечуючи прозорість і відповідність сучасним стандартам обліку.

Відповідно, спираючись на проведений аналіз, можна зробити висновки, що фінансовий результат – це зміна вартості власного капіталу (його зменшення чи збільшення) організації, що формується у процесі його діяльності за рахунок чистого прибутку [3; 4].

Однак швидка динаміка ринкового середовища вимагає від підприємств дій щодо адаптації фінансового планування, враховуючи теоретичні засади, потребує подальших досліджень категоріального підґрунтя. Існує думка, що «контролювати фінансову діяльність підприємства в умовах мінливої ринкової ситуації – марно витрачати сили та час». Однак як показує досвід підприємств, що ефективно працюють, існує прямий зв'язок між успіхом підприємств і плануванням їх діяльності.

Можна виділити кілька етапів планування фінансових результатів.

На першому етапі розробки фінансового плану на підставі бухгалтерської та фінансової звітності з використанням методу економічного аналізу проводиться аналіз виконання показників фінансового стану за попередній період. Метод економічного аналізу дозволяє використовувати систему показників, що всебічно характеризують господарську діяльність (обсяг реалізації, витрати, прибуток тощо), вивчити причини зміни цих показників, виміряти взаємозв'язки між цими показниками щодо підвищення ефективності роботи підприємства [5].

На другому етапі проводиться розробка загальної фінансової стратегії підприємства, що передбачає складання основних прогнозних документів (прогноз балансу, плану прибутку, плану руху коштів). Розробка проводиться з використанням методів коефіцієнтів та побудовою економіко-математичних моделей. Досягнуті у минулі періоди показники коригуються за допомогою відповідних коефіцієнтів, що враховують зміни, що передбачаються у плановому періоді [6].

Метод економічного аналізу використовується при індексації вартості основних фондів, до оцінки товарно-матеріальних цінностей у зв'язку з інфляцією, при плануванні прибутку, величини власних оборотних засобів та ін. Метод досить простий у використанні.

Однак, йому притаманні суттєві недоліки – разом з коефіцієнтами, що використовуються при плануванні фінансових показників, на наступний період переносяться всі недоліки, що мали місце у минулому періоді, а також внутрішні резерви, як правило, не вишукуються. Крім того, багато великих підприємств мають настільки широку виробничу програму, що в них можуть виникнути проблеми при формуванні необхідних середніх показників [6; 7].

Сучасним підходом до оцінки фінансового стану підприємства є метод розрахунку інтегрального показника. Його сутність полягає у створенні моделі фінансового стану, яка формується у вигляді функції за кількома змінними показниками. Кожна змінна враховується з відповідним

коефіцієнтом вагомості, що відображає її вплив на загальну оцінку.

Інтегральний показник дозволяє враховувати комплексний вплив ключових аспектів фінансового стану підприємства, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність та ефективність управління активами. Завдяки своїй багатовимірності цей метод є перспективним інструментом для аналітиків і фінансових менеджерів.

Однак на практиці застосування методу розрахунку інтегрального показника ускладнюється відсутністю єдиного алгоритму для побудови моделі. Ця проблема зумовлена різноманітністю підприємств, які функціонують у різних галузях із різними економічними умовами, що вимагає адаптації моделі до специфіки кожного підприємства.

Така ситуація створює необхідність у розробці універсального підходу або набору стандартів, які могли б бути основою для побудови інтегральних моделей. Це забезпечило б ширше застосування методу розрахунку інтегрального показника в оцінці фінансового стану підприємств, сприяло б підвищенню точності аналізу та підтримці прийняття стратегічних управлінських рішень.

На третьому етапі уточнюються та конкретизуються основні показники прогнозних фінансових документів у вигляді складання поточного фінансового плану. Далі погоджуються та ув'язуються показники фінансових планів з маркетинговими, виробничими, інвестиційними, ресурсними та іншими планами та програмами, розробленими підприємством [7].

На останньому етапі здійснюється оперативне фінансове планування розробкою оперативних фінансових планів. На цьому етапі доцільно використовувати балансовий, нормативний методи, метод грошових потоків. Так сутність нормативного методу фінансового планування полягає в тому, що на основі встановлених фінансових норм та техніко-економічних нормативів розраховується потреба господарюючого суб'єкта у фінансових ресурсах та визначаються джерела цих ресурсів [1; 4].

При розробці фінансових планів підприємств можуть

використовуватися такі методи: відсотки від реалізації (або проектований метод), екстраполяції (або розрахунково-аналітичний), нормативно-розрахунковий, бюджетний, оптимізації планових рішень, математичного моделювання, що базується на нульовому базисі, балансовий (або кількісних відносин), цільових програм.

Розробка облікової політики як системи методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку є обов'язковою для всіх організацій відповідно до Положення з бухгалтерського обліку «Облікова політика». У зв'язку з цим доцільно на підставі проведеного аналізу фінансово-економічного стану прорахувати варіанти тих чи інших положень облікової політики, оскільки від прийнятих у цій частині рішень безпосередньо залежить кількість та суми перерахованих податків, структура балансу, значення низки ключових фінансово-економічних показників [4; 5].

При визначенні облікової політики в організації існує вибір, який стосується головним чином методів списання сировини та матеріалів у виробництво, методів оцінки незавершеного виробництва, можливості застосування варіантів амортизації, варіантів формування ремонтних та страхових фондів тощо.

Найбільший ефект оптимізація облікової політики дає на етапі маркетингових досліджень конкретних видів продукції, освоєння їх виробництва, а також планування нових виробництв та ділянок, технологічних схем та створення нових структур підприємства [5; 7].

Крім того, необхідною умовою оптимізації облікової політики є класифікація фінансових результатів, яка дозволить створювати ефективні інформаційні облікові моделі, що сприятиме підвищенню рівня аналітичності інформації і надасть змогу приймати необхідні управлінські рішення . На підставі проведеного дослідження в роботі узагальнено класифікацію фінансових результатів (табл. 1.3).

Застосування даної класифікації дозволить задовольнити інформаційні потреби користувачів в детальній інформації та сприятиме оптимізації

процесів планування, обліку, контролю та аналізу фінансових результатів з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Таблиця 1.3 – Узагальнена класифікація фінансових результатів

Класифікаційна ознака	Види фінансового результату
За значенням підсумкового результату діяльності	– позитивний фінансовий результат (прибуток); – негативний фінансовий результат (збиток).
За видами діяльності	– фінансовий результат від операційної діяльності; – фінансовий результат від інвестиційної діяльності; – фінансовий результат від фінансової діяльності; – фінансовий результат від надзвичайних подій.
За формою № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід»)	– фінансовий результат від операційної діяльності; – фінансовий результат до оподаткування; – чистий фінансовий результат.
За процесом формування прибутку	– валовий прибуток (збиток); – прибуток до оподаткування; – чистий прибуток (збиток).
За характером розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства	– прибуток, що капіталізується; – прибутку, що споживається.

1.3 Теоретичні аспекти фінансових результатів

Кожен підприємницький суб’єкт орієнтується на досягнення самоокупності та самофінансування, що забезпечується отриманням позитивного фінансового результату від діяльності. Рівень цього результату визначає можливості підприємства, його інвестиційну привабливість, стабільність, платоспроможність, а також потенціал для розширення бізнесу і його соціальну, екологічну, економічну та фінансову відповідальність. З одного боку, позитивний фінансовий результат важливий для самого підприємства, з іншого – для держави, яка поповнює свій бюджет через систему оподаткування, включаючи прибуток суб’єктів господарювання. Тлумачення терміну «фінансовий результат» безпосередньо впливатиме на його розрахунок, що, в свою чергу, визначатиме подальші кроки

підприємства.

Фінансовий результат, який є одним із центральних показників діяльності підприємства, використовується також як орієнтир, відображаючи напрям його розвитку. У сучасних умовах господарювання зростають самостійність і відповідальність підприємств у розробленні та прийнятті управлінських рішень стосовно забезпечення їхньої ефективної діяльності. Ефективність фінансової, інвестиційної та виробничої діяльності підприємства відображається у досягнутих фінансових результатах. Фінансовий результат є тим узагальнюючим показником, що інтегрує всю фінансову діяльність підприємства, даючи можливість установити зв'язок між рештою економічних показників [1, с. 164].

Фінансовий результат діяльності підприємства формується при порівнянні доходів та витрат, інформацію про які надають дані бухгалтерського обліку, що і лягло в основу визначення сутності зазначеної дефініції.

Фінансовий результат як універсальна економічна категорія дає змогу враховувати два чинники основної мети підприємницької діяльності – максимізацію доходів і мінімізацію витрат. Збір інформації про доходи і витрати здійснюється безперервно та послідовно за допомогою внутрішньо фірмової системи обліку й контролю. Багато науковців дотримуються саме такого розуміння фінансового результату діяльності підприємств. Проте в їхньому трактуванні цього поняття спостерігаються суттєві відмінності. Фахівці у сфері економіки, фінансів, бухгалтерського обліку, юридичних наук акцентують увагу на конкретних особливостях і змісті фінансового результату [1, с. 164].

Патарідзе-Вишинська М. В. зауважує, що розглядаючи сутність фінансового результату в даний час, потрібно у першу чергу відзначити такі його характеристики:

– фінансовий результат (прибуток), являє собою форму доходу суб'єкта господарської діяльності, що здійснює певний вид діяльності. Ця

зовнішня найпростіша форма вираження прибутку є разом з тим недостатньою для його повної характеристики, тому що у деяких випадках активна діяльність у якій- небудь сфері може і не бути пов'язаною із одержанням прибутку (наприклад, політична, благодійна діяльність);

– фінансовий результат (прибуток), є формою доходу суб'єкта господарської діяльності, що вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривно пов'язана з категорією капіталу – особливим фактором виробництва – і в усередненому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу;

– фінансовий результат (прибуток), не є гарантованим доходом суб'єкта господарювання, що вклав свій капітал у той чи інший вид бізнесу. Він є результатом тільки успішного здійснення цього бізнесу. Прибуток є певною мірою і платою за ризик здійснення підприємницької діяльності;

– фінансовий результат (прибуток) характеризує не весь дохід, отриманий в процесі господарської діяльності, а тільки ту частину доходу, що «звільнені» від понесених витрат на здійснення цієї діяльності. Тобто, у кількісному вираженні прибуток є залишковим показником, що представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення підприємницької діяльності;

– фінансовий результат (прибуток) є вартісним показником, вираженим у грошовій формі. Така форма оцінки прибутку пов'язана з практикою узагальненого вартісного обліку всіх пов'язаних з ним основних показників – вкладеного капіталу, отриманого доходу, понесених витрат тощо, а також з діючим порядком його податкового регулювання [6, с. 25].

В першому випадку фінансовий результат розкривається через його складові (доходи та витрати), в другому – як складові власного капіталу через його прояви (прибутки та збитки). На нашу думку таке двояке трактування є найбільш вдалим, тому що розкриває сутність дефініції різнопланово.

Поєднання зазначених визначень дає змогу стверджувати, що величина фінансового результату є підґрунтям для зміни власного капіталу суб'єкта

господарювання. При цьому успіху досягне лише те підприємство, що націлює свій прибуток на подальший розвиток, а не на його споживання (рис. 1.5).

Рисунок 1.5 – Цілі підприємства: прибуток – зростання капіталу – розвиток підприємства

Мета «зростання» передбачає кількісне збільшення основних економічних показників (наприклад, обсягу виробництва та реалізації), які визначені в плані господарської діяльності підприємства.

Мета «розвиток» забезпечує якісний прогрес діяльності підприємства на основі досягнутих кількісних показників, сприяючи ефекту результативності інноваційного розвитку, який у свою чергу забезпечує «зростання». Такий підхід включає в себе імпульс до вдосконалення існуючих процесів і впровадження нових продуктів, послуг, технологій, нестандартних управлінських рішень у всіх сферах господарської діяльності підприємства (виробництво, управління, маркетинг).

У сучасних умовах різні країни світу застосовують два основні підходи до формування фінансових результатів суб’єкта господарювання, адаптуючи їх до власних потреб та розуміння:

– метод порівняння доходів і витрат (метод «витрати – випуск»), що полягає у визначенні прибутку або збитку за принципом нарахування, при якому доходи і витрати співвідносяться між собою. Згідно з цим методом обраховується різниця між доходами і витратами за звітний період, тобто порівнюються доходи, отримані внаслідок діяльності, з витратами,

понесеними для їх досягнення. Метод «витрати – випуск» передбачає два варіанти реалізації:

1) перший спосіб, який називають «лінійним», передбачає порівняння виробленого товару з витратами попередніх періодів, із зазначенням створеної нової вартості та її подальшою деталізацією;

2) другий спосіб використовується в бухгалтерському обліку, де через дебет відображається споживання підприємством попередньої праці та сторонніх витрат, а також створена вартість за її елементами;

– метод порівняння капіталу (метод зміни чистих активів), який полягає у визначенні приросту власного капіталу підприємства за звітний період через обрахунок різниці між сумою власного капіталу на кінець і початок звітного періоду.

Досить часто окремі автори ототожнюють поняття «фінансовий результат» та «прибуток», або ж взагалі поняття «прибуток» вважають ширшим ніж «фінансовий результат». Категорія «прибуток» є значно вужчою ніж «фінансовий результат», так як є проявом останнього в результаті порівняння доходів та витрат (рис. 1.6).

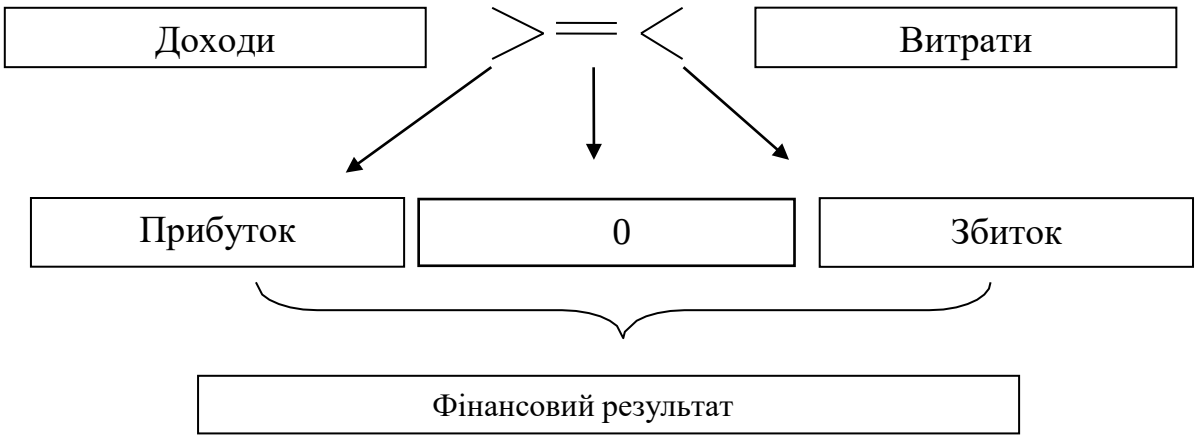

Рисунок 1.6 – Основні складові елементи фінансових результатів

При порівнянні доходів та витрат суб’єкта господарювання можна виокремити три можливі варіанти фінансового результату:

– прибуток – коли доходи перевищують витрати;

– збиток – коли витрати перевищують доходи;

– нульовий результат – коли доходи і витрати рівні.

Найбажанішим для підприємств є прибуток, оскільки його збільшення позитивно впливає на фінансове становище суб'єкта господарювання. Збиток, навпаки, має негативний вплив і свідчить про неефективність діяльності підприємства.

Щодо нульового результату, хоча це поняття не має визначення в літературі та нормативній базі, його можна розглядати як позитивний фінансовий результат, особливо на етапі початку діяльності підприємства.

Л.В. Нападовська в своїх дослідженнях розмежовує поняття «фінансовий» та «управлінський» результат. У фінансовій бухгалтерії фінансовий результат підприємства визначається без калькулювання собівартості продукції, шляхом порівняння витрат з випуском продукції. В управлінській бухгалтерії результат визначається за виробами, а також по внутрішніх і зовнішніх сегментах діяльності підприємства.

Усі підходи до трактування терміну «фінансовий результат» можна окреслити в контексті економічного та облікового аспектів (рис. 1.7).

Аналіз літератури показує, що існують різні підходи до трактування поняття «фінансові результати». Однак, на наш погляд, визначення, запропоновані вченими-обліковцями, є недостатніми, оскільки вони не враховують економічні, податкові та управлінські аспекти, які мають важливий вплив на облікове відображення фінансових результатів діяльності підприємств.

– перший підхід визначає фінансовий результат як різницю між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду. Чисті активи підприємства розраховуються як різниця між загальною вартістю його майна та загальною сумою заборгованостей і додаткових внесків власників;

– другий підхід розглядає фінансовий результат як різницю між

доходами і витратами підприємства протягом звітного періоду. Це найпоширеніший підхід, що використовує стандартний метод для визначення прибутку чи збитку;

– третій підхід полягає у визначенні фінансового результату через порівняння величини власного капіталу на початок і кінець звітного періоду. Це дозволяє оцінити приріст або зменшення капіталу підприємства внаслідок його діяльності.

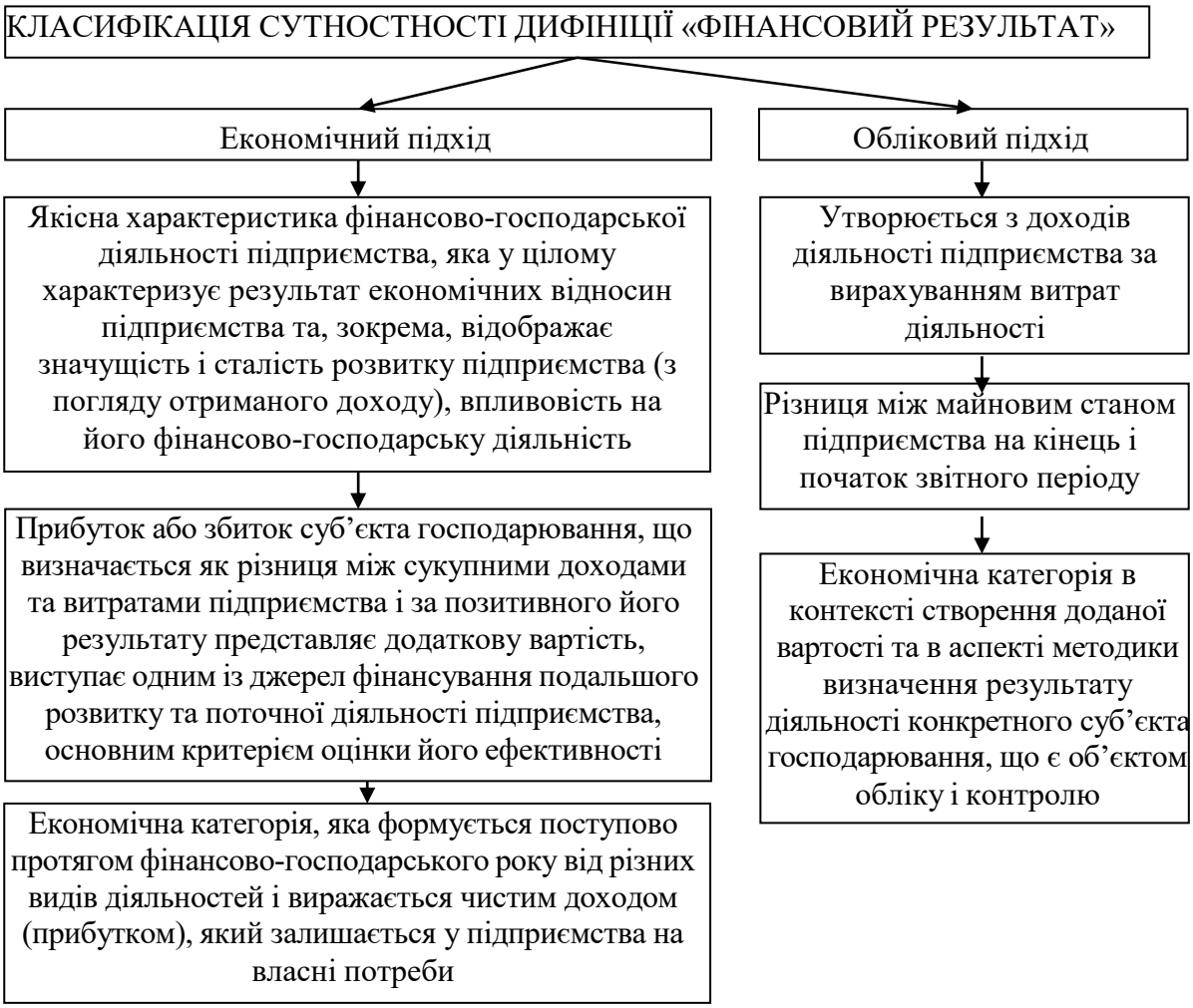

Рисунок 1.7 – Сутність категорії «фінансовий результат»

Кожен з цих підходів має свої особливості, і їх застосування залежить від контексту та цілей аналізу.

Найбільшого поширення в міжнародній практиці набув другий підхід,

згідно з яким фінансовий результат визначається як різниця між доходами та витратами підприємства, з урахуванням коригувань на зміну залишків запасів та незавершеного виробництва за звітний період. Ця тенденція є характерною і для української системи бухгалтерського обліку.

Враховуючи результати дослідження та існуючі визначення, можна сформулювати власне трактування дефініції «фінансовий результат», яке найбільше відповідає вітчизняній системі бухгалтерського обліку. Отже, фінансовий результат – це фінансовий підсумок діяльності суб'єкта господарювання за певний період, який формується шляхом порівняння його складових (доходів та витрат) і має один із проявів: прибуток, збиток або нульовий результат.

На відміну від науковців, чинна нормативно-правова база не надає чіткого визначення фінансового результату. У ній наведені лише поняття його складових та окремих проявів.

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» зазначено наступні визначення:

– доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу, за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників;

– витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу, за винятком зменшення капіталу через його вилучення або розподілення власниками;

– прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;

– збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» дійсно надаються визначення таких понять, як «витрати», «доходи» та «чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)», але, як ви

зазначаєте, відсутнє конкретне визначення «нульового фінансового результату», а також не враховується можливість рівності доходів і витрат, що може бути важливою складовою для більш повного розуміння фінансових результатів.

Податковий аспект підходів до розуміння фінансових результатів, як ви правильно відзначили, базується на визначенні прибутку через різницю між доходами та витратами, зокрема, собівартістю реалізованих товарів, виконаних робіт чи наданих послуг. У податковому контексті фінансові результати зазвичай ототожнюються з прибутком, що може бути обмеженням для глибшого аналізу інших можливих проявів фінансового результату, таких як нульовий або збитковий результат.

Враховуючи ці моменти, формулювання окремого Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Фінансові результати» виглядає необхідним. Це положення могло б надати чітке визначення фінансового результату, враховуючи всі можливі прояви (прибуток, збиток, нульовий результат), а також включати терміни, які характеризують складові фінансових результатів – доходи, витрати, собівартість та інші елементи.

Особливо важливим є встановлення класифікації доходів і витрат за видами діяльності підприємства, що дозволило б чітко визначити, як формуються фінансові результати в залежності від специфіки діяльності підприємства та інших параметрів. Це, безумовно, спростило б облік, управлінське планування та звітність, забезпечуючи правильність облікової політики підприємств і уникання можливих викривлень у фінансових звітах.

Запровадження такого стандарту могло б стати важливим кроком до удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, а також підвищення прозорості та зрозумілості для усіх зацікавлених сторін, від підприємств до контролюючих органів.

РОЗДІЛ 2
ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТОВ «ВОЛМА У А»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «ВОЛМА У А» засноване 15 лютого 2012 року з ініціативи фізичних осіб, які добровільно об’єднали своє майно та права для створення бізнесу. Головною метою діяльності підприємства є організація фінансово-господарської роботи з отриманням прибутку. Статутний капітал компанії складає 100 тисяч гривень і, незмінно з моменту створення, слугує основою її функціонування.

Юридичною основою діяльності підприємства є його статут, який містить ключову інформацію: назву, організаційно-правову форму, власників, місцезнаходження, цілі, сферу діяльності, порядок управління, а також умови реорганізації чи ліквідації. Окрім статуту, підприємство керується чинними нормативними та законодавчими актами, які регулюють його функціонування.

Майновий комплекс підприємства складається з оборотних і необоротних активів, а також інших цінностей, відображених у його балансі. ТОВ «ВОЛМА У А» має статус юридичної особи, що дозволяє вести повноцінну господарську діяльність.

Спеціалізацією підприємства є виробництво сухих будівельних сумішей та оптова торгівля будівельними матеріалами. Його діяльність охоплює такі напрями:

– виробництво сухих будівельних сумішей;
– оптова торгівля будівельними матеріалами;
– проведення експортно-імпортних операцій;

– комерційна та закупівельна діяльність;

– посередницькі послуги.

Система бухгалтерського обліку є важливим елементом управління ТОВ «ВОЛМА У А». Під керівництвом головного бухгалтера забезпечується збір, обробка та аналіз фінансової інформації. Це дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення, здійснювати контроль за ресурсами компанії та запобігати можливим негативним явищам у її діяльності.

ТОВ «ВОЛМА У А» активно впроваджує сучасні технології в процес виробництва. Використання інноваційних підходів дозволяє не лише оптимізувати виробничі витрати, але й забезпечувати високу якість продукції. Завдяки цьому компанія успішно співпрацює з національними та міжнародними партнерами, розширюючи свої ринки збуту.

З отриманого прибутку товариство вносить передбачені законом податки та платежі до бюджету, погашає матеріальні витрати. Чистий прибуток залишається у повному розпорядженні товариства та підлягає розподілу по фондам товариства.

Фондами товариства є фонд заробітної плати, фонд розвитку виробництва, фонд амортизаційних відрахувань, інші фонди. Розмір відрахувань, порядок створення фондів, їх використання визначають загальні збори засновників.

Для оцінки ефективності роботи підприємства ТОВ «ВОЛМА У А» важливо враховувати ключові фінансово-економічні показники, які відображають результати господарської діяльності. Серед них – обсяги виробництва, доходи від реалізації продукції, прибутковість, динаміка активів та зобов’язань, а також інші індикатори, що характеризують стабільність та рентабельність компанії.

Детальна інформація про ці показники представлена у таблиці 2.1, яка дозволяє порівняти досягнення підприємства за звітний період з попередніми роками, виявити тенденції розвитку та визначити перспективи подальшого зростання. Такий аналіз є основою для прийняття стратегічних управлінських

рішень та підвищення ефективності бізнесу.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово – економічні показники діяльності ТОВ «ВОЛМА У А» за 2022-2023 рр.

№ з/п	Показники	Од. вим.	2022р.	2023р.	Зміна, +,-	Темп росту, %
1	Чистий дохід від реалізації продукції (робіт і послуг)	тис.грн.	36582	37680	1098	3,00
2	Собівартість від реалізації продукції (робіт і послуг)	тис.грн.	31070	31964	894	2,88
3	Валовий прибуток	тис.грн.	5512	5716	204	3,70
4	Інші операційні доходи	тис.грн.	6263	6063	-200	-3,19
5	Адміністративні витрати	тис.грн.	985	1101	116	11,78
6	Витрати на збут	тис.грн.	786	866	80	10,18
7	Інші операційні витрати	тис.грн.	2083	1943	-140	-6,72
8	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис.грн.	7921	7869	-52	-0,66
9	Інші доходи	тис.грн.	2458	2209	-249	-10,13
10	Інші витрати	тис.грн.	498	603	105	21,08
11	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	тис.грн.	9881	9475	-406	-4,11
12	Витрати з податку на прибуток	тис.грн.	1779	1706	-73,08	-4,11
13	Чистий прибуток від звичайної діяльності	тис.грн.	8102	7770	-332,92	-4,11
14	Середньооблікова чисельність робітників	чол.	162	153	-9	-5,56
15	Фонд оплати праці	тис.грн.	455	420	-35	-7,69
16	Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	3492	4253	761	21,79

Чистий дохід у 2022-2023 році виріс на 3 %, що складає 1098 тис. грн.

Собівартість у 2023 році в порівнянні з 2022 році збільшилась на 894 тис. грн. або на 2,88 %.

Товариство веде оперативний бухгалтерський облік результатів своїй діяльності, веде статистичну звітність, надає податковим органам бухгалтерські звіти та баланс, декларації. Порядок ведення бухгалтерського обліку та статистичної звітності визначається діючим законодавством

України.

Контроль за окремими сторонами діяльності товариства здійснюють Державна податкова інспекція, державні органи, на які покладено контроль за безпекою виробництва та праці, протипожежною та екологічною безпекою, інші органи відповідно до діючого законодавства України.

Структуру організації «ВОЛМА У А» зобразимо на рисунку 2.1.

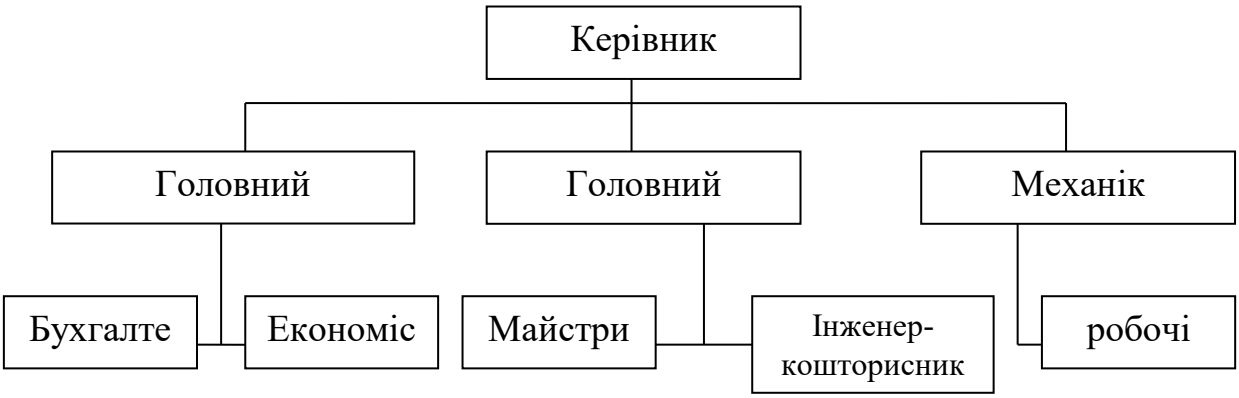

Рисунок 2.1 – Структура організації «ВОЛМА У А»

Як бачимо з даної структури організації «ВОЛМА У А» використовує безпосередньо лінійну організаційну структуру, оскільки організації за своїми масштабами є невеликим підприємством. А бухгалтерія організації побудована таким чином, що головний бухгалтер у своєму підпорядкуванні має бухгалтера по заробітній платі та економіста. Проте задля формування фінансової звітності та забезпечення виконання принципів бухгалтерського обліку, а саме принципу повноти, головному бухгалтеру керівники інших підрозділів організації подають відповідну звітність. Тобто можна стверджувати, що інші керівники структурних одиниць організації є підзвітними керівнику бухгалтерії, що свідчить про підконтрольність головному бухгалтеру та наявність тісних структурних зв’язків.

Фінансові ресурси Підприємства формуються за рахунок виручки від реалізації продукції, коштів, кредитів, отриманих від реалізації, пожертвувань, дарів та інших фінансових засобів. Чистий прибуток поступає

в повне розпорядження підприємства.

Підприємство несе відповідальність за додержання вимог і норм щодо охорони, раціонального використання, відновлення природних ресурсів, та інших природоохоронних заходів у відповідності до чинного на території України законодавства.

Прибуток підприємства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці.

З балансового прибутку підприємства сплачуються передбачені законодавством України податки та інші платежі по бюджету.

2.2 Аналітичний та синтетичний облік доходів та витрат

На підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» бухгалтерський облік ведеться відповідно до засад організації та складання фінансової звітності, які передбачені чинним Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Отже, метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємства є надання внутрішнім та зовнішнім користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та упередженої інформації про діяльність підприємства, його фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів.

Доходи підприємств формуються з різноманітних джерел і регламентуються чинними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Вони визнаються відповідно до встановлених вимог, які забезпечують прозорість та достовірність інформації у фінансовій звітності.

Дохід від реалізації продукції, товарів, робіт або інших активів, як правило, визнається в момент, коли юридичне право власності на активи переходить до покупця, а також виникає зобов’язання зі сплати за них

грошових коштів. У певних випадках, наприклад, при виконанні довгострокових контрактів або наданні послуг, які потребують тривалого часу, дохід може визнаватися до завершення процесу реалізації. Це дозволяє відображати фінансові результати більш об’єктивно, враховуючи специфіку діяльності підприємства.

Функціонування будь-якого господарюючого суб’єкту значно залежить від нормативної бази, що регулює правові та економічні відносини підприємства з державою, з іншими підприємствами та організаціями, з трудовим колективом тощо. Тому одним із важливих питань є огляд нормативно-правової бази з обліку, аналізу і аудиту фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

Правова інформація міститься у законодавчих актах вищої юридичної сили, до яких належать закони України, що регулюють діяльність суб’єктів підприємництва у галузі фінансових, господарських та трудових відносин.

Нормативна інформація надходить з постанов Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказів Міністерства фінансів України, Державного Комітету статистики України, Державного податкового кодексу, інших міністерств та відомств. Нормативна інформація не може вступати в протиріччя з правовою інформацією. Важливим джерелом нормативної інформації щодо фінансових результатів є затверджені наказом Міністерства фінансів України План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування. Серед основних документів даної групи, що містять інформацію про доходи, витрати і прибуток, треба назвати національні і міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, директиви ради Європейського Економічного Союзу, рекомендації науково-практичних конференцій тощо.

Пропонуємо п'ять класифікаційних ознак нормативно-правового забезпечення обліку і контролю, формуємо класифікацію з уточненням щодо витрат та доходів підприємства (рис. 2.2) :

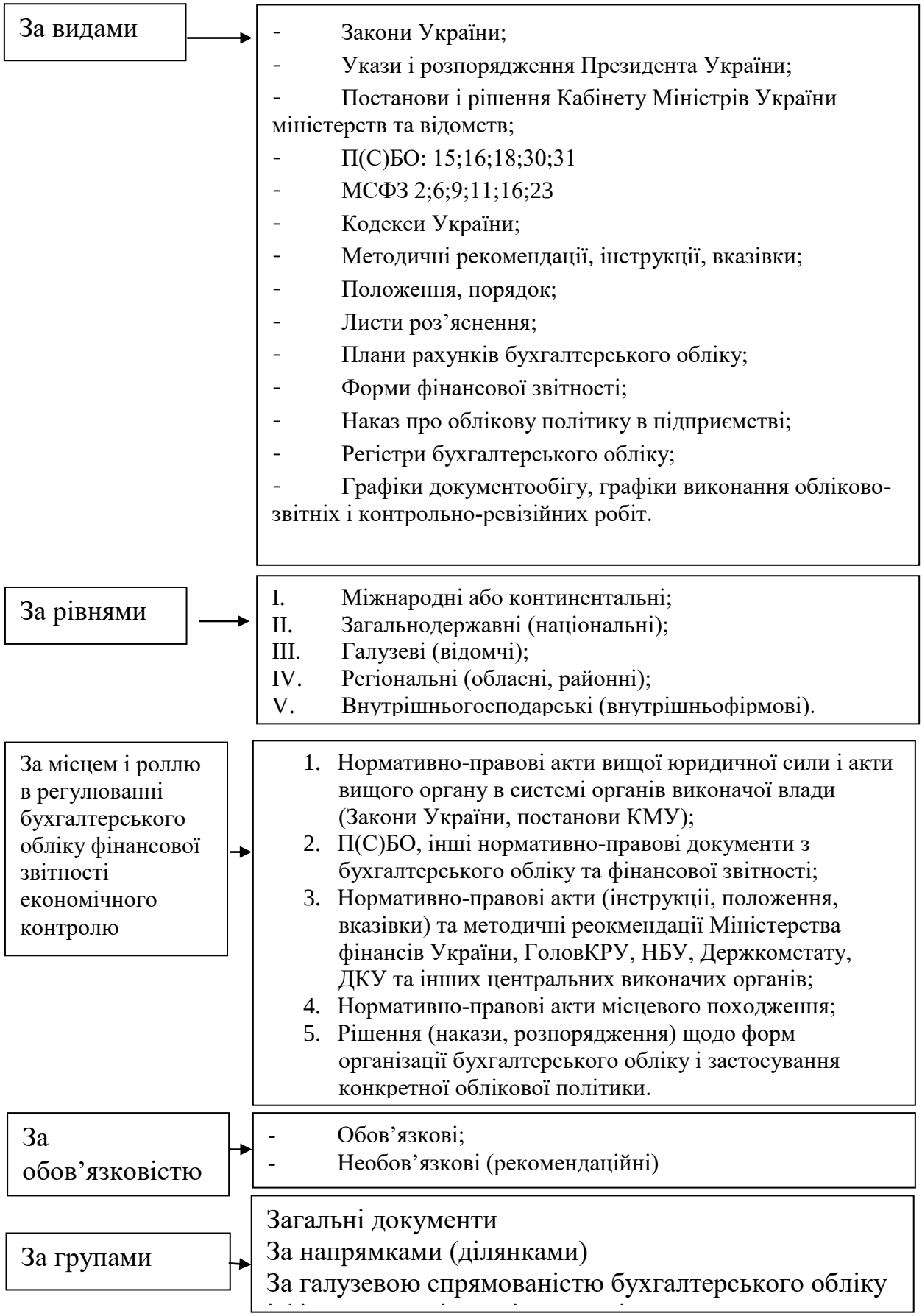

Рисунок 2.2 – Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку і контролю за витратами та доходами підприємств

ТОВ «ВОЛМА У А», як підприємство, що спеціалізується на виробництві сухих будівельних сумішей і торгівлі будівельними матеріалами, веде облік доходів за допомогою рахунку 70 «Доходи від реалізації». Цей рахунок призначений для узагальнення інформації про доходи від продажу готової продукції, товарів і послуг. Також він використовується для обліку наданих знижок покупцям та інших коригувань, пов’язаних із доходами. Рахунок 70 є тимчасовим і має ознаки пасивного рахунка. Основна його функція – відображення господарських операцій, пов’язаних із отриманням доходів. Зокрема, він охоплює:

– доходи від реалізації продукції, товарів і послуг;

– доходи від специфічних видів діяльності (страхування, лотереї тощо, якщо вони мають місце в діяльності підприємства);

– суми знижок, наданих покупцям, та інші вирахування з доходу.

На підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» рахунок 70 використовується для обліку основних надходжень від продажу будівельних сумішей як на внутрішньому ринку, так і в експортних операціях. Завдяки деталізації інформації цей рахунок дозволяє отримувати дані про обсяги продажів, структуру доходів та взаємодію з ключовими покупцями.

Для ТОВ «ВОЛМА У А» точне і своєчасне відображення доходів у бухгалтерському обліку є важливим інструментом фінансового управління. Це дозволяє не тільки оцінювати рентабельність окремих видів продукції, але й аналізувати динаміку доходів залежно від ринкових умов. Завдяки такій системі обліку підприємство має змогу оперативно приймати управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності господарської діяльності та покращення фінансових результатів.

Таким чином, належне нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів є важливою умовою ефективної організації обліку та контролю в підприємства. Без такого забезпечення підприємство приречене на значні штрафи, пені та, в кінцевому результаті, на банкрутство.

Під час огляду нормативної бази велика увага приділяється

законодавчим актам, що регулюють бухгалтерський облік на підприємстві, так як він є необхідною інформаційною базою для всіх підсистем управління (обліку, аналізу, аудиту, планування тощо).

При організації бухгалтерського обліку фінансових результатів необхідно використовувати таки основні нормативні документи наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні нормативно-правові документи для обліку фінансових результатів

№	Нормативний документ, ким і коли виданий	Короткий зміст
1	2	3
1	Господарський кодекс України ВРУ № 436-IV від 13.01.2003 р.	Цей Кодекс визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання.
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»ВРУ № 996-XIV від 16.07.1997 р.	Визначає правові засоби регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
3	Інструкція «Про застосування плану рахунків бух. Обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» МФУ № 291 від 30.11.1999 р.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), незалежно від форм власності, організаційно-правових норм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій.
4	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової Звітності» МФУ № 8 від 31.03.1997 р.	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до признання і розкриття її елементів
5	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» Наказ МФУ від 31.03.1999 р. №87	Цим положенням (стандартом) визначаються зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей
6	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати» МФУ №87 від 31.03.1998 р.	Визначається склад і форма Звіту про фінансові результати , а також загальні вимоги до розкриття його статей

Продовження таблиці 2.2

1	2	3
7	П(с) БО №4 «Звіт про рух грошових коштів», затверджено наказом МФУ №87 від 31.03.99 р.	Цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги до розкриття його статей.
8	П(С)БО 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. №290	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
9	П(С)БО 16 «Витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318	Це положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності
10	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. МФУ від 24.05.1995 р.№88	Встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами
11	Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні. КМУ від 03.04.93 №250	Визначає порядок організації та ведення обліку в складанні та поданні бухгалтерської звітності а також відносини з цих питань підприємств і установ з органами держаної виконавчої влади, внутрішніми та зовнішніми споживачами бухгалтерської інформації

У бухгалтерському обліку підприємства ТОВ «ВОЛМА У А», формування, оцінка і визнання доходів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) та інших нормативно-правових актів.

Доходи підприємства поділяються на операційні, фінансові, інші доходи від звичайної діяльності, а також надзвичайні доходи. Основними джерелами операційних доходів є:

– виручка від реалізації готової продукції (рахунок 70 «Доходи від реалізації»);

– доходи від надання послуг та виконання робіт (рахунки 703, 704).

Виручка формується на підставі документів первинного обліку, які підтверджують факт відвантаження продукції або надання послуг.

Для відображення доходів у бухгалтерському обліку застосовується принцип обачності. Це означає, що дохід визнається тільки після надання підприємством відповідних послуг або відвантаження товарів. Оцінка

здійснюється за справедливою вартістю отриманих або очікуваних грошових коштів чи їх еквівалентів.

Доходи визнаються у звітному періоді, коли виконані всі умови:

– підприємство передало значний ризик та вигоди, пов’язані з правом власності на продукцію або виконаними послугами;

– сума доходу може бути достовірно визначена;

– ймовірність отримання економічних вигод є високою.

Для аналізу фінансових результатів діяльності підприємства використовується рахунок 79 «Фінансові результати», куди в кінці звітного періоду списуються суми доходів (з рахунків класу 7) та витрат (з рахунків класу 9).

Рахунки для обліку витрат також мають значну роль у визначенні фінансового результату, наприклад:

– рахунок 23 «Виробництво» – облік прямих витрат, пов’язаних із виготовленням продукції;

– рахунок 90 «Собівартість реалізації» – облік витрат, що формують собівартість реалізованої продукції.

Для детального розуміння зв’язків між основними рахунками доходів, витрат і фінансових результатів розглянемо рисунок 2.3.

Для бухгалтерського обліку на ТОВ «ВОЛМА У А» характерні такі рахунки:

– 23 «Виробництво»;

– 70 «Дохід від реалізації»;

– 90 «Собівартість реалізації»;

– 91 «Загальновиробничі витрати».

Для узагальнення інформації про собівартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт і наданих послуг на ТОВ «ВОЛМА У А» використовується рахунок 90 «Собівартість реалізації».

Дебет рахунку 90 відображає:

– виробничу собівартість реалізованої готової продукції;

– фактичну собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок);

– інші витрати, що прямо пов’язані з реалізацією.

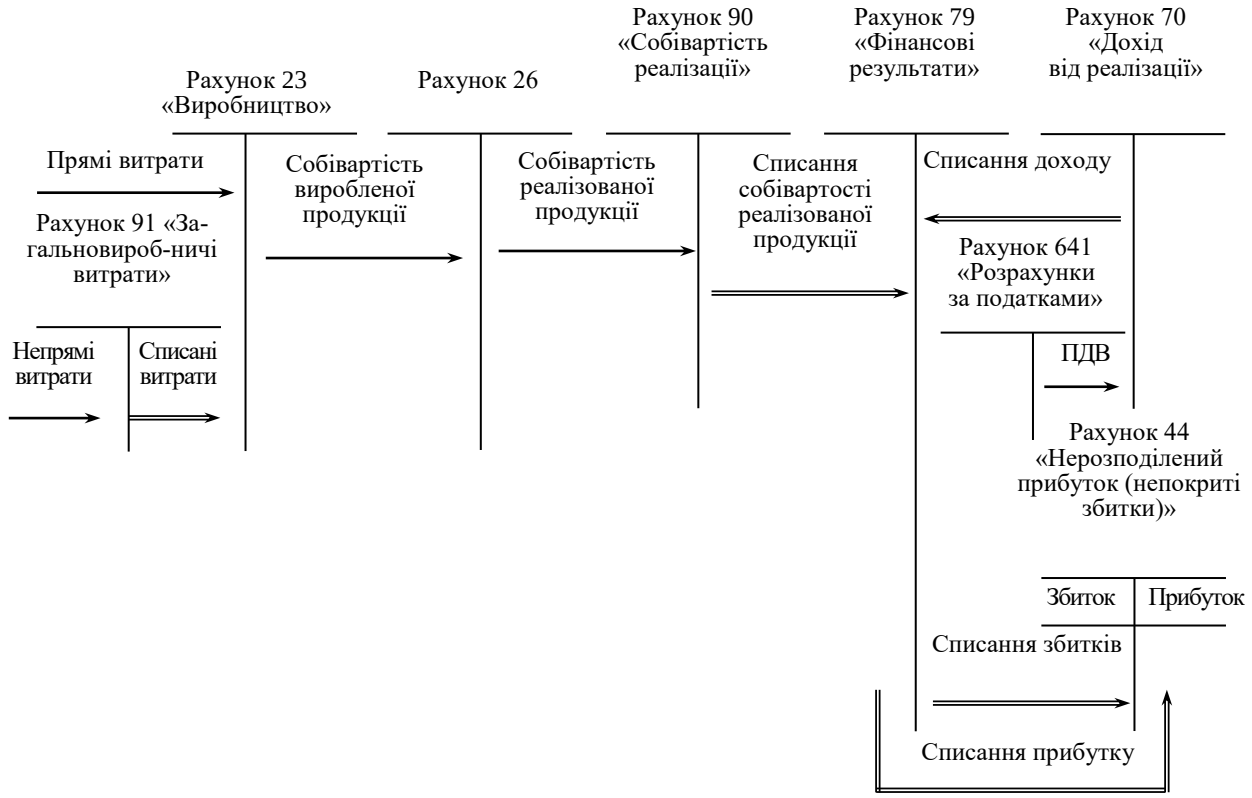

Рисунок 2.3 – Загальна схема обліку витрат і доходів

Кредит рахунку 90 використовується для списання дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати» з метою закриття звітного періоду.

На підприємстві «ВОЛМА У А» рахунок 90 поділяється на наступні субрахунки:

– 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» – облік витрат, пов’язаних із виготовленням та реалізацією будівельних сумішей;

– 902 «Собівартість реалізованих товарів» – відображення вартості придбаних і реалізованих будівельних матеріалів;

Детальний приклад обліку собівартості реалізованої продукції наведено в таблиці 2.3, яка ілюструє дані про витрати, пов’язані з виготовленням і реалізацією будівельних сумішей, а також порядок їхнього

відображення на рахунку 90.

Рахунок 90 забезпечує систематизацію витрат на реалізацію, що дозволяє підприємству не лише формувати фінансові результати, а й здійснювати глибокий аналіз ефективності окремих напрямів діяльності.

Таблиця 2.3 – Облік собівартості реалізованої продукції

№ з/п	Операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
	Відвантаження продукції			
1	Відображено дохід від реалізації продукції, у т. ч. ПДВ	361	701	625 323,10
2	Нараховано ПДВ	701	641	104 220,50
3	Собівартість віднесено на рахунок витрат	901	26	351 369,20
4	Чистий дохід направлено на рахунок 79	701	791	521 102,60
5	Зменшення фінансового результату	791	901	351 369,20
6	Надійшли кошти за реалізовану продукцію	311	361	625 323,10
	Надходження попередньої оплати			
1	Відображено надходження авансового платежу	311	681	354 423,10
2	Відображено ПДВ за отриманим авансом	643	641	59 062,82
3	Відображено дохід після реалізації	361	701	361 965,40
4	Нараховано ПДВ	701	643	60 327,56
5	Собівартість віднесено на рахунок витрат	901	26	261 576,90
6	Чистий дохід направлено на рахунок 79	701	791	431 441,50
7	Зменшення фінансового результату	791	901	261 923,10
8	Зараховано аванс проти заборгованості	681	361	361 965,40

Завдяки такій структурі обліку собівартості підприємство «ВОЛМА У А» має змогу забезпечувати точний розрахунок фінансових показників, оптимізувати витрати і контролювати рентабельність основних видів діяльності.

Синтетичний облік загальновиробничих витрат здійснюється на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». Протягом місяця на цьому рахунку підприємство фіксує всі виробничі накладні витрати, пов’язані з організацією виробництва, управлінням цехами та іншими підрозділами основного та допоміжного виробництва.

За дебетом рахунку 91 відображаються суми визнаних загальновиробничих витрат, які включають витрати на енергоносії,

утримання обладнання, заробітну плату адміністративного персоналу цехів тощо.

За кредитом рахунку 91 щомісяця проводиться списання загальновиробничих витрат на рахунок 23 «Виробництво» для формування собівартості продукції.

Аналітичний облік ведеться окремо по кожному цеху або структурному підрозділу за деталізованою номенклатурою статей витрат. Це дозволяє контролювати витрати кожного підрозділу та оптимізувати їх використання.

Наприкінці місяця на основі даних первинних документів формується журнал-ордер по рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», у якому узагальнюються всі витрати за період та відображаються обороти рахунку.

Детальну схему синтетичного та аналітичного обліку загальновиробничих витрат представлено на рисунку 2.4, який ілюструє взаємозв’язок рахунків і порядок списання витрат.

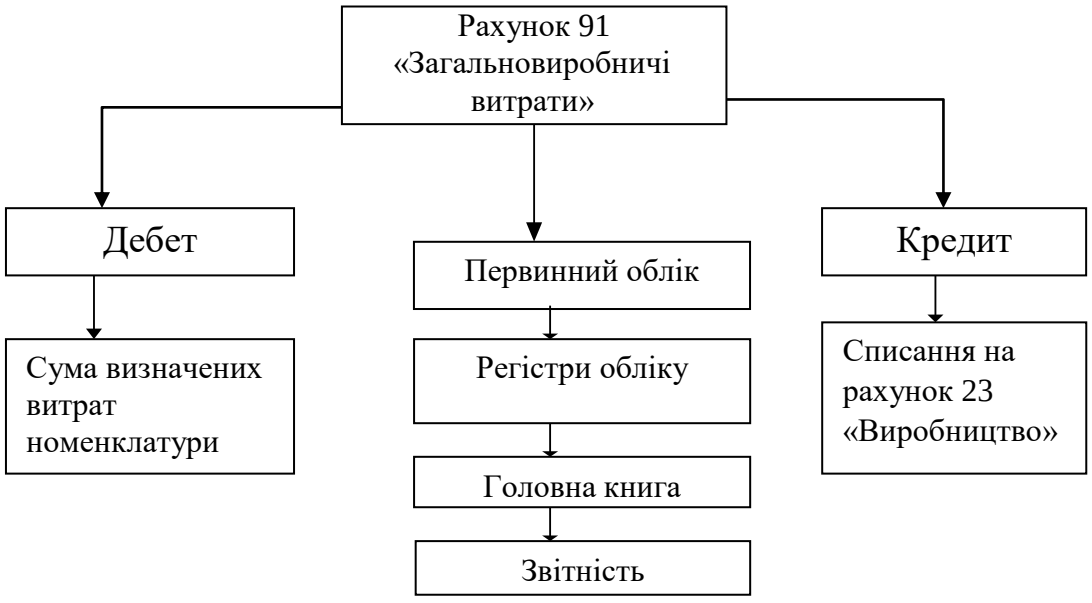

Рисунок 2.4 – Загальний вигляд рахунку 91 «Загальновиробничі витрати»

Внутрішнім нормативним документом, в якому визначається порядок ведення обліку на підприємстві, методи та способи організації і ведення

обліку (положення облікової політики), які використовуються з метою складання та подання фінансової звітності, є наказ про облікову політику підприємства. В нормативно-правових актах вимоги щодо наявності на підприємстві наказу про облікову політику і основні критерії його формування було викладено у листі Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 3134000-10-5/27793 «Про облікову політику» [3]. В листі виокремлено окремі питання, які мають зазначатись в розпорядчому документі, особливості внесення до нього змін тощо.

Облікова політика на організації «ВОЛМА У А» визначається на основі положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку і фінансової звітності. На основі принципу послідовності облікова політика підприємства має передбачати постійне (із року в рік) застосування прийнятої стабільної облікової політики. Розпорядчий документ про облікову політику може бути прийнятий як базисний на час діяльності підприємства, до якого за необхідності вносяться зміни з визначеного часу.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» ведення бухгалтерського обліку на організації «ВОЛМА У А» здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер.

Бухгалтерія є самостійним структурним підрозділом підприємства, що здійснює бухгалтерський облік, складання звітності і контроль за дотриманням фінансової та кошторисної дисципліни.

Основною засадою побудови бухгалтерського обліку є бухгалтерські документи. Адже будь-який запис в обліку може здійснюватись лише на підставі належно оформлених та перевірених документів. Тому визначення та обґрунтоване використання документів є невід’ємним елементом раціональної організації всього облікового процесу.

На «ВОЛМА У А» обліковий процес складається з трьох етапів: первинного, поточного та підсумкового. Організувавши бухгалтерський облік по етапам бухгалтерського обліку, на організації «ВОЛМА У А»

виокремлюють три види носіїв облікової інформації: первинні документи, облікові реєстри та бухгалтерську звітність.

Кожний з видів носіїв облікової інформації об'єднує під відповідною назвою багато різноманітних документів, облікових реєстрів та звітних форм. Максимально повне вивчення перелічених носіїв інформаційних даних за наявного їх розмаїття можливе за допомогою класифікації [17, с. 42].

Бухгалтерський облік на підприємстві, ведеться по журнальній формі обліку та по автоматизованій формі обліку з використанням бухгалтерської програми БАС Бухгалтерія використовується для ведення всіх розділів бухгалтерського обліку на організації «ВОЛМА У А». На рисунку 2.5 зображені етапи та засоби бухгалтерського обліку в БАС підприємства.

Рисунок 2.5 – Етапи та засоби бухгалтерського обліку в БАС на організації «ВОЛМА У А»

На організації «ВОЛМА У А» за результатами опрацювання облікових документів із використанням цієї програми отримують: реєстри (звіти), які надають детальну інформацію щодо доходів, витрат та фінансових результатів (оборотно-сальдову відомість, шахову відомість, Головну книгу, аналіз рахунка – за період і за датами, картку рахунка); звіти з аналітичного обліку (оборотно-сальдову відомість по рахунку у розрізі об'єктів аналітичного обліку, аналіз рахунка у розрізі об'єктів аналітики, аналіз об'єкта аналітики за рахунками, картку операцій по об'єкту аналітики.

Таким чином, основними завданнями організації обліку фінансових результатів діяльності організації «ВОЛМА У А» є: забезпечення правильного і повного документального оформлення і своєчасного відображення в регістрах обліку доходів та результатів діяльності; забезпечення контролю за правильним визначенням фінансового результату від звичайної діяльності з метою оподаткування; забезпечення своєчасного одержання достовірної інформації про фінансові результати підприємства; забезпечення контролю за рухом та наявністю прибутку на підприємстві; узагальнення інформації про наявність та рух нерозподіленого прибутку (непокритих збитків) підприємства.

Беззаперечно, що основним економічним чинником, який в значній мірі визначає прибутковість підприємства, є фінансовий результат підприємства. Його значення і роль істотно зростають в умовах ринкових відносин і становленні конкурентного середовища. Виробник мусить глибоко вивчати потреби ринку з метою планування обсягів і асортименту виробництва продукції з урахуванням своїх потенційних можливостей.

Узагальнення інформації про фінансові результати підприємства від звичайної діяльності здійснюється на рахунку 79 «Фінансові результати».

На організації «ВОЛМА У А» виділяються такі субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати»: 791 «Результат основної діяльності»; 793 «Результат іншої звичайної діяльності».

За кредитом рахунка 79 «Фінансові результати» відображаються суми в

порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, а також належна сума нарахованого податку на прибуток. На «ВОЛМА У А» порівнянням цих сум між собою визначають фінансовий результат окремо основної діяльності та іншої звичайної діяльності - прибуток або збиток.

Для відображення у бухгалтерському обліку фінансових результатів на «ВОЛМА У А» за 2023 рік були використані дані первинних документів, облікових регістрів бухгалтерського обліку, оборотно - сальдових відомостей та журналів по рахунках. На рисунку 2.6 зображено співвідношення рахунків для обліку витрат та доходів і порядок формування кінцевого фінансового результату підприємства у 2023 році.

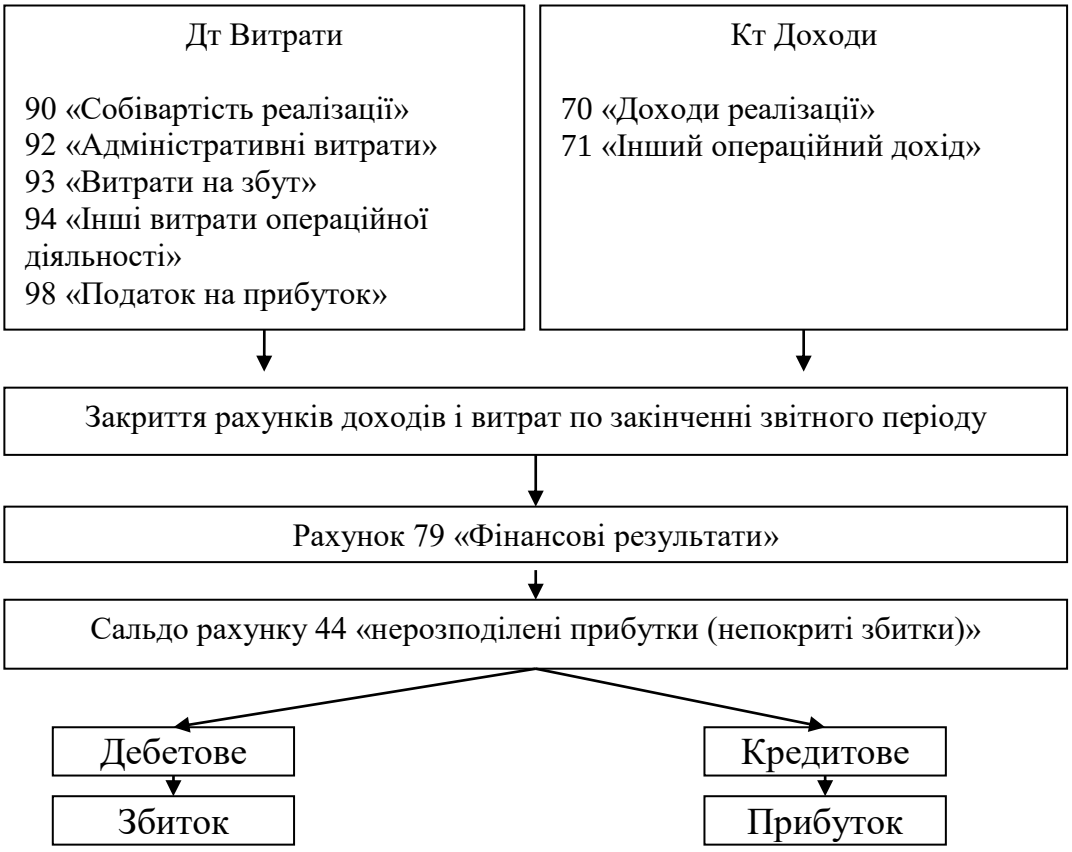

Рисунок 2.6 – Порядок формування кінцевого фінансового результату

Основні методологічні засади складання Звіту про фінансові

результати передбачено у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [12], згідно з яким метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період. Методологічні аспекти обліку доходів і витрат регулюються П(С)БО 15 Дохід» [21] та П(С)БО 16 «Витрати» [42] відповідно.

Узагальнюючи основні положення та вимоги даних стандартів необхідно вивчити наступну класифікацію елементів облікової політики підприємства в частині визначення доходів та витрат (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Елементи облікової політики підприємства в частині визначення доходів та витрат

Елементи облікової політики	Основні положення та вимоги
1	2
Доходи	
Спосіб оцінки ступеню завершеності виробництва продукції, робіт та отримання доходу	- дослідження ступеню готовності продукції та завершеності робіт проводити за питомою вагою затрат; - визначення питомої ваги виробленої продукції та виконаних робіт у загальному обсязі на звітну дату
	відповідно до встановлених планів, нормативів та замовлень. - розрахунок питомої ваги понесених витрату загальній величині запланованого кошторису витрат відповідно до встановлених планів, нормативів та замовлень; - можливість визначення витрат на звітну дату відповідно обсягу виготовленої продукції на цю ж дату
Рахунки для обліку доходів	Рахунків класу 7 «Доходи і результати діяльності»
Витрати	
Склад статей калькуляції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	Перелік та склад статей калькуляції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) підприємством встановлюється самостійно. До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)
	включаються: - прямі матеріальні витрати ; - прямі витрати на оплату праці; - інші прямі витрати ; - змінні; - постійні.
Методи калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	Методи калькулювання підприємством встановлюються за вибором самостійно.

Продовження таблиці 2.4

1	2
Система обліку витрат	- повних витрат; - неповних витрат (директ-костінг)
Рахунки, що використовуються для обліку витрат	Використання рахунків: - класу 9; - класу 8 і 9; - класу 8
База розподілу загальновиробничих витрат	- нормальна виробнича потужність; - години праці; - заробітна плата; - обсяг діяльності; - прямі витрати

В наказі про облікову політику підприємства мають бути передбачені питання щодо організації бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів його діяльності.

До основних напрямів організації бухгалтерського обліку витрат, доходів та фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта відносяться:

– достовірна оцінка;

– правильне віднесення до відповідної класифікаційної групи;

– повне документальне оформлення;

– своєчасне відображення в облікових регістрах;

– надання повної і достовірної інформації для потреб управління.

2.3 Удосконалення обліку фінансових результатів на підприємстві

Сучасний стан обліку фінансових результатів на підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» характеризується чіткою організацією облікових процесів, спрямованих на забезпечення достовірності та повноти фінансової інформації. Як підприємство, що спеціалізується на виробництві сухих будівельних сумішей та оптовій торгівлі будівельними матеріалами,

«ВОЛМА У А» приділяє значну увагу обліку фінансових результатів, які є ключовим показником ефективності діяльності.

На підприємстві організовано чіткий розподіл облікових операцій між синтетичним та аналітичним обліком. Синтетичний облік забезпечує узагальнення інформації про доходи, витрати та фінансові результати в цілому, тоді як аналітичний облік дозволяє деталізувати дані за напрямами діяльності, видами продукції та контрагентами. Такий підхід дозволяє ефективно контролювати фінансові показники і швидко реагувати на зміни ринкової ситуації.

Важливою складовою обліку фінансових результатів є процес списання доходів і витрат на рахунок 79 «Фінансові результати», що відображає прибуток чи збиток підприємства за звітний період. Для ТОВ «ВОЛМА У А» характерним є стабільне отримання прибутку завдяки ефективному використанню ресурсів та раціональній ціновій політиці. Однак, підприємство стикається з викликами, пов’язаними зі зростанням вартості сировини та енергоносіїв, що впливає на рівень собівартості та потребує оптимізації витрат.

Фінансова звітність ТОВ «ВОЛМА У А» формується на основі принципів обачності, повного висвітлення та нарахування. Це дозволяє відображати реальні фінансові результати, враховуючи всі ризики та зобов’язання. Керівництво підприємства використовує дані обліку для прийняття управлінських рішень, таких як визначення рентабельності нових видів продукції, планування витрат та коригування цінової політики.

Удосконалення обліку фінансових результатів на підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» є важливим напрямом роботи, який спрямований на підвищення точності облікової інформації, забезпечення її доступності для аналізу та прийняття стратегічних рішень. Як підприємство, що спеціалізується на виробництві сухих будівельних сумішей та торгівлі будівельними матеріалами, «ВОЛМА У А» постійно стикається з необхідністю адаптувати свої облікові процеси до сучасних викликів та умов

ринку.

Підприємство також використовує аналітичні інструменти для оцінки фінансових результатів. Завдяки деталізованому аналітичному обліку, який ведеться за видами продукції, контрагентами та напрямами діяльності, компанія має змогу виявляти найбільш прибуткові сегменти бізнесу. Це дозволяє керівництву оперативно реагувати на зміни в попиті, коригувати цінову політику та розробляти нові стратегії розвитку.

Для підвищення прозорості та точності облікових процесів на ТОВ «ВОЛМА У А» впроваджено регулярний аудит облікової інформації. Це дозволяє виявляти недоліки у системі обліку, оцінювати відповідність облікових процедур нормативним вимогам та вносити корективи. Такий підхід забезпечує високий рівень довіри до фінансової інформації з боку інвесторів, партнерів та контролюючих органів.

Крім того, підприємство впроваджує сучасні методи прогнозування фінансових результатів, що базуються на аналізі історичних даних та поточних тенденцій ринку. Використання прогнозних моделей дозволяє визначати перспективи прибутковості, оцінювати можливі ризики та планувати фінансові ресурси на майбутні періоди.

Інструменти бізнес-аналітики також відіграють важливу роль у вдосконаленні обліку фінансових результатів. Візуалізація даних за допомогою спеціалізованих програмних засобів сприяє кращому розумінню ключових фінансових показників і полегшує процес прийняття управлінських рішень.

Важливим елементом удосконалення є навчання персоналу та підвищення їхньої кваліфікації. Співробітники бухгалтерії регулярно проходять тренінги та семінари, які спрямовані на освоєння нових облікових методик та інструментів. Це дозволяє підвищити якість роботи облікового підрозділу та забезпечити відповідність сучасним вимогам до ведення обліку.

Таким чином, удосконалення обліку фінансових результатів на ТОВ «ВОЛМА У А» є багатогранним процесом, який поєднує впровадження

автоматизації, оптимізацію методів обліку, використання аналітичних інструментів, регулярний аудит і навчання персоналу. Це дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним та забезпечувати стабільний розвиток навіть у динамічних умовах ринку.

Оцінка ефективності впроваджених змін у систему обліку на підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» дозволяє визначити вплив цих заходів на загальну діяльність компанії, її фінансові результати та конкурентоспроможність. Як підприємство, що спеціалізується на виробництві сухих будівельних сумішей і торгівлі будівельними матеріалами, «ВОЛМА У А» постійно вдосконалює свої облікові процеси, враховуючи сучасні виклики та потреби ринку.

Однією з ключових змін стало впровадження автоматизованої системи обліку BAS Бухгалтерія. Ця система дала змогу автоматизувати облік доходів, витрат, собівартості та фінансових результатів, що суттєво скоротило час на обробку даних і зменшило ризик помилок. Оцінка ефективності цього нововведення показала, що завдяки автоматизації підприємство змогло знизити витрати на бухгалтерське обслуговування, підвищити швидкість складання звітності та забезпечити оперативність управлінських рішень. Крім того, BAS дозволила інтегрувати дані з інших підрозділів, таких як логістика та виробництво, що сприяло покращенню координації між відділами.

Оцінка впроваджених змін також включала аналіз ефективності аналітичного обліку. Підприємство організувало облік за видами продукції, напрямами діяльності та контрагентами, що дало змогу отримувати більш детальну інформацію про фінансові результати. Це стало основою для побудови прогнозних моделей, які використовуються для планування виробництва та розробки цінової політики. Результати впровадження цих змін продемонстрували покращення показників прибутковості, підвищення гнучкості у реагуванні на зміни ринку та зростання задоволеності клієнтів.

Регулярний аудит системи обліку, який став невід’ємною частиною

діяльності ТОВ «ВОЛМА У А», дозволив забезпечити відповідність облікових процедур чинним нормативним вимогам. Це не лише підвищило довіру з боку партнерів та інвесторів, а й створило умови для більш прозорої діяльності компанії. Аудиторські звіти свідчать про значне скорочення недоліків у системі обліку та покращення якості фінансової інформації.

Важливим індикатором ефективності впроваджених змін стала фінансова звітність підприємства. Порівняння показників до і після змін свідчить про стабільне зростання доходів, зниження витрат та збільшення чистого прибутку. Зокрема, зросла рентабельність виробництва завдяки більш точному обліку собівартості та ефективному розподілу ресурсів.

Крім того, навчання персоналу, яке було організоване в межах змін, дало змогу покращити компетенції співробітників бухгалтерії та підвищити їхню продуктивність. Працівники, що отримали навички роботи з новими інструментами обліку, змогли швидше адаптуватися до змін і забезпечити високий рівень виконання своїх обов’язків.

Загальний аналіз ефективності впроваджених змін підтвердив їхню доцільність. Завдяки покращенню облікових процесів ТОВ «ВОЛМА У А» змогло не лише підвищити якість фінансового менеджменту, а й створити передумови для подальшого розвитку в умовах динамічного ринку.

Завдяки цим заходам підприємство досягло підвищення рентабельності, зменшення непродуктивних витрат і зростання чистого прибутку. Регулярний аналіз фінансових показників та використання прогнозних моделей дозволяють «ВОЛМА У А» залишатися гнучким у реагуванні на ринкові виклики та підтримувати свою конкурентоспроможність.

Отримані результати демонструють, що обрані методи та інструменти вдосконалення обліку не лише відповідають сучасним вимогам, а й створюють фундамент для стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі. На рисунку 2.7 – представлено узагальнену структуру облікової політики підприємства щодо витрат, доходів та

фінансових результатів.

Елементи облікової політики підприємства щодо визначення доходів та витрат забезпечують чіткий регламент облікових процесів, враховуючи специфіку діяльності. Доходи визнаються відповідно до моменту переходу ризиків і вигод від продукції чи послуг, а витрати – за принципом відповідності доходам. Облікова політика встановлює порядок розподілу витрат, методику оцінки запасів, правила амортизації основних засобів, а також визначає підхід до розрахунку резервів. Така система сприяє формуванню достовірної інформації для внутрішнього управління та зовнішньої звітності.

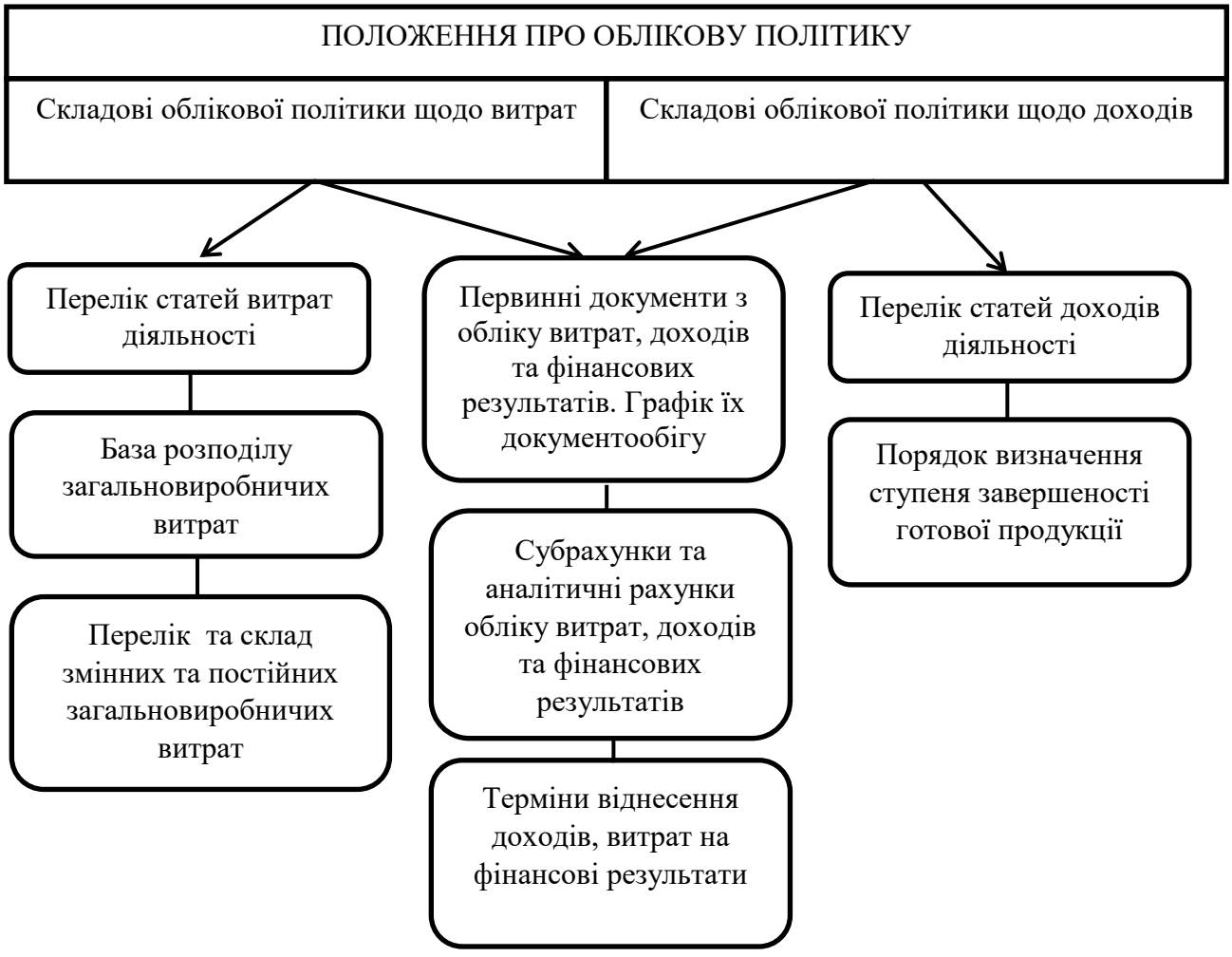

Рисунок 2.7 – узагальнена структура облікової політики щодо витрат, доходів та фінансових результатів

Використання даної класифікації в процесі управління підприємством сприятиме налагодженню системи інформаційних потоків про здійснені господарські операції та впорядкуванню первинного обліку доходів та витрат діяльності починаючи з центрів виникнення витрат чи використання ресурсів до надходження виручки від реалізації продукції на рахунки в банках або в касу підприємства.

РОЗДІЛ 3
АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТОВ «ВОЛМА У А»

3.1 Аналіз динаміки та структури фінансових результатів від звичайної діяльності

Аналіз змін у структурі доходів ТОВ «ВОЛМА У А» за аналізований період дозволяє виявити тенденції розвитку підприємства, оцінити ефективність його основних видів діяльності та визначити напрямки для подальшого вдосконалення. Як виробник сухих будівельних сумішей і постачальник будівельних матеріалів, компанія значною мірою залежить від змін на ринку будівельної індустрії, що впливають на формування її доходів.

За аналізований період структура доходів підприємства демонструвала поступове зростання частки доходів від реалізації основної продукції – сухих будівельних сумішей. Це зумовлено високим попитом на якісні матеріали для будівництва, зокрема, через зростання обсягів будівельних робіт у регіоні. Основним фактором збільшення доходів від цього напрямку є підвищення рівня якості продукції завдяки модернізації виробничих процесів, що дозволило підприємству не лише зберегти, а й розширити клієнтську базу.

Разом із тим доходи від продажу інших будівельних матеріалів, які підприємство реалізує через оптові канали, залишилися стабільними, але їхня частка в загальній структурі дещо зменшилася. Це пов’язано з переорієнтацією підприємства на власне виробництво, оскільки маржинальність цієї категорії доходів є нижчою порівняно з основною продукцією.

Додатковим джерелом доходів є експортна діяльність, яка протягом аналізованого періоду також демонструвала позитивну динаміку. Успіх у

цьому напрямку пояснюється активним пошуком нових ринків збуту та адаптацією продукції до вимог міжнародних стандартів. Це дозволило збільшити валютну виручку та підвищити стабільність фінансового становища підприємства.

Дані таблиці 3.1 свідчать, що найбільшу частку як у попередньому, так і в звітному році займають доходи від операційної діяльності. Зокрема, виручка від реалізації продукції становить 80,75% та 82% відповідно. Інші доходи залишаються незначною частиною загальних доходів підприємства, складаючи 5,43% у попередньому році та 4,81% у звітному.

Таблиця 3.1 – Аналіз структури доходів «ВОЛМА У А»

№	Показник	2022 рік		2023 рік		Зміна проти базового року	
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	+,-, тис. грн	Темп росту, %
1	Чистий дохід від реалізації продукції	36582	80,75	37680	82,00	1098	3,00
2	Інші операційні доходи	6263	13,82	6063	13,19	-200	-3,19
3	Інші доходи	2458	5,43	2209	4,81	-249	-10,13
4	Разом	45303	100	45952	100	649	–

Така структура доходів є типовою для промислового підприємства, оскільки операційна діяльність, особливо реалізація продукції, повинна бути основним джерелом доходів. У звітному році спостерігається позитивна динаміка збільшення загальної суми доходів на 649 тис. грн. Основним чинником цього зростання стало збільшення виручки від реалізації продукції на 1098 тис. грн, що є наслідком підвищеного попиту на продукцію підприємства.

Також аналіз показав зменшення інших операційних доходів на 200 тис. грн. Це могло бути зумовлено зменшенням доходів від реалізації виробничих запасів, доходів від оренди активів та іншими чинниками. Інші доходи від звичайної діяльності зменшилися на 249 тис. грн, що, ймовірно, є

результатом не реалізації основних засобів або інших необоротних активів.

Детальний розподіл доходів підприємства за звітний період наведено на рисунку 3.1 «Аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «ВОЛМА У А» за елементами».

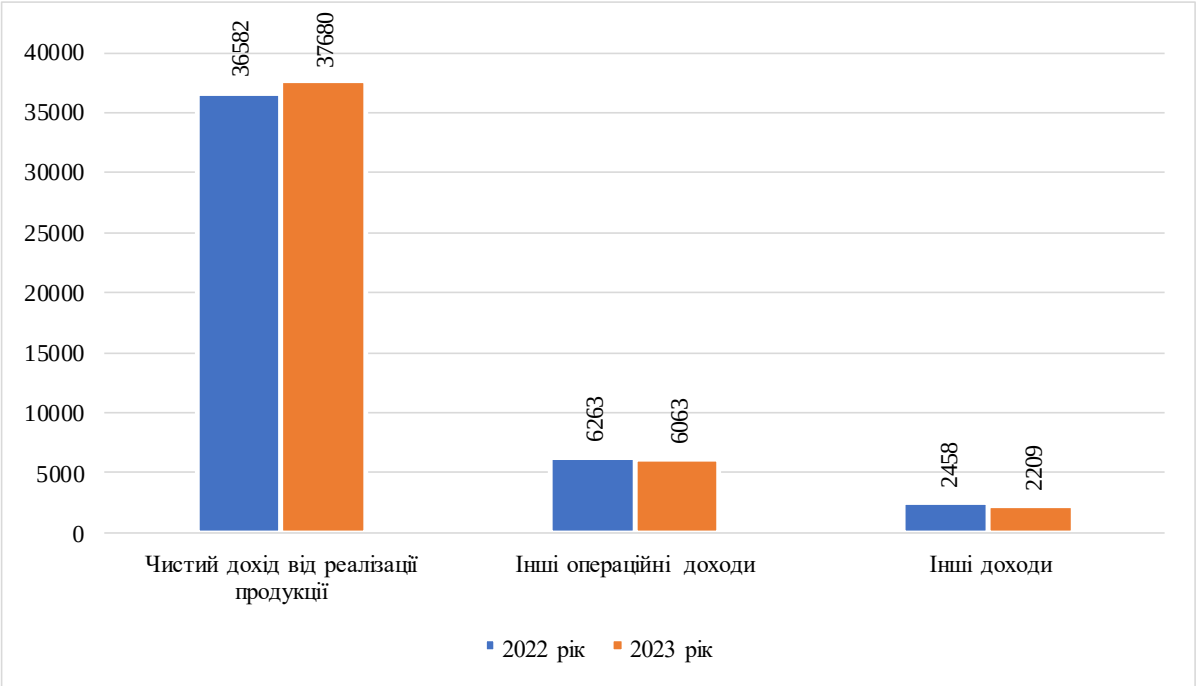

Рисунок 3.1 – Аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «ВОЛМА У А» за елементами

Аналіз змін у структурі витрат ТОВ «ВОЛМА У А» за аналізований період дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів та визначити основні фактори, що вплинули на формування собівартості продукції. Як виробник сухих будівельних сумішей, компанія працює в умовах, коли витрати на сировину, енергоносії та робочу силу значно впливають на загальні фінансові результати.

Протягом аналізованого періоду основна частка витрат підприємства припадала на прямі матеріальні витрати, які є ключовим елементом собівартості готової продукції. Зростання цін на сировину, зокрема цемент, пісок і хімічні добавки, суттєво вплинуло на збільшення цієї статті витрат.

Цей фактор був обумовлений як загальним підвищенням вартості матеріалів на ринку, так і залежністю від постачальників, які підвищили ціни через інфляційні процеси.

Витрати на енергоносії також зазнали значного зростання через підвищення тарифів на електроенергію та газ, які використовуються у виробничих процесах. Це стало особливо відчутним для підприємства, враховуючи енергоємність процесу виготовлення сухих будівельних сумішей. Для зменшення впливу цього фактора компанія здійснила модернізацію обладнання, що дозволило знизити споживання енергії на одиницю продукції.

Заробітна плата працівників також посіла важливе місце у структурі витрат. Її частка зросла через збільшення розміру мінімальної заробітної плати та індексацію доходів персоналу відповідно до інфляції. Водночас, підвищення кваліфікації працівників і впровадження стимулюючих програм дозволили зберегти високу продуктивність праці, що позитивно вплинуло на загальний рівень витрат.

Непрямі витрати, пов’язані з управлінням і обслуговуванням виробництва, залишалися стабільними, але їхня частка зменшилася завдяки більш ефективному розподілу ресурсів. Зокрема, зниження витрат на утримання адміністративного апарату та оптимізація логістичних процесів сприяли загальному покращенню фінансової структури витрат.

Аналіз витрат також виявив, що зростання витрат на збут було пов’язане з розширенням ринків збуту, включаючи експортну діяльність. Підприємство інвестувало в маркетинг та логістичну підтримку, щоб забезпечити конкурентоспроможність своєї продукції на нових ринках.

Згідно з даними таблиці 3.2, основну частку витрат складає собівартість реалізованої продукції. Її сума зросла на 894 тис. грн, що можна розглядати як позитивний показник, оскільки це зростання зумовлене збільшенням обсягів реалізації. Та ж причина спричинила зростання витрат на збут, які збільшилися на 80 тис. грн.

Водночас негативним аспектом є зростання адміністративних витрат на 116 тис. грн. Це пов’язано з підвищенням рівня оплати праці адміністративно-управлінського персоналу підприємства. Разом із цим спостерігається скорочення інших витрат на 140 тис. грн, що є позитивним моментом у структурі загальних витрат.

Таблиця 3.2 – Аналіз структури витрат «ВОЛМА У А»

№	Показник	2022 рік		2023 рік		Зміни	
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	+,-, тис. грн	Темп росту, %
1	Собівартість від реалізованої продукції	31070	83,12	31964	83,24	894	2,88
2	Адміністративні витрати	985	2,64	1101	2,87	116	11,78
3	Витрати на збут	786	2,10	866	2,26	80	10,18
4	Інші операційні витрати	2083	5,57	1943	5,06	-140	-6,72
5	Інші витрати	498	1,33	603	1,57	105	21,08
6	Податок на прибуток	1958	5,24	1923	5,01	-35	-1,79
7	Разом	37380	100	38400	100	1020	2,73

Детальну структури витрат підприємства за звітний період наведено на рисунку 3.2.

Динаміка зміни валового, операційного та чистого прибутку на ТОВ «ВОЛМА У А» за останні роки відображає загальний вплив внутрішніх процесів та зовнішніх економічних умов на результати господарської діяльності підприємства. Як виробник сухих будівельних сумішей і торговець будівельними матеріалами, компанія працює в умовах значної залежності від цін на сировину, витрат на енергоносії та попиту на будівельні послуги.

Валовий прибуток підприємства демонстрував стабільне зростання протягом аналізованого періоду. Це стало можливим завдяки збільшенню обсягів реалізації основної продукції, підвищенню її якості та вдосконаленню цінової політики.

Зростання доходів від основної діяльності компенсувало збільшення собівартості продукції, викликане зростанням цін на сировину та енергоносії. Окрім того, впровадження заходів з оптимізації виробничих процесів, таких як модернізація обладнання та раціональне використання ресурсів, сприяло підтриманню валової маржі на стабільному рівні.

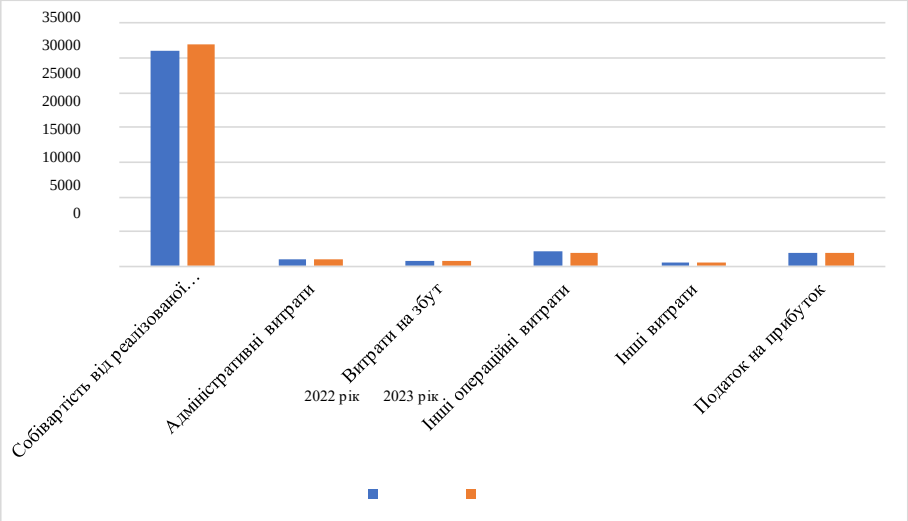

Рисунок 3.2 – Динаміка витрат ТОВ «ВОЛМА У А» за елементами

Операційний прибуток зазнав змін під впливом витрат на збут, маркетинг та адміністративне управління. З одного боку, підприємство інвестувало у розширення експортних ринків, що призвело до зростання витрат на логістику та рекламні кампанії. З іншого боку, оптимізація адміністративних витрат, зокрема автоматизація облікових процесів і впровадження нових методів управління, дозволила зменшити непродуктивні витрати. У підсумку, операційний прибуток продемонстрував позитивну динаміку, хоча темпи його зростання були нижчими порівняно з валовим прибутком.

Чистий прибуток підприємства протягом аналізованого періоду залежав не лише від операційної діяльності, але й від податкового

навантаження, фінансових витрат і доходів від інвестиційної діяльності. У деякі роки спостерігалося зниження чистого прибутку через збільшення витрат на обслуговування кредитів, які були залучені для модернізації виробництва та розширення ринків збуту. Водночас підприємство отримало додаткові доходи від експортної діяльності, що дозволило компенсувати фінансові витрати.

У звітному році спостерігається зростання всіх показників фінансових результатів діяльності підприємства, представлених у таблиці 3.3. Валовий прибуток зріс на 204 тис. грн, що стало наслідком збільшення обсягів реалізованої продукції та підвищення цін. Додатково, збільшення обсягів

Таблиця 3.3 – Аналіз структуру прибутку ТОВ «ВОЛМА У А»

№	Показник	Фактично		Питома вага	
		2022	2023	2022	2023
1	2	3	4	5	6
1	Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	5512	5716	55,8	60,3
2	Прибуток від від іншої операційної діяльності, тис. грн	2409	2153	24,4	22,7
3	Прибуток від іншої діяльності, тис. грн	1960	1606	19,8	16,9
4	Прибуток до оподаткування, тис. грн	9881	9475	100	100
5	Чистий прибуток, тис. грн.	8102	7770	-	-

Реалізації сприяло зростанню питомих постійних витрат і, відповідно, собівартості одиниці продукції, що позитивно вплинуло на загальну суму валового прибутку.

Детальний аналіз структури прибутку до оподаткування на ТОВ «ВОЛМА У А» наведено на рисунку 3.3.

Фінансові результати ТОВ «ВОЛМА У А» значною мірою залежать від впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, що формують динаміку доходів, витрат і прибутковості підприємства. Як виробник сухих будівельних сумішей і дистриб’ютор будівельних матеріалів, компанія функціонує в умовах високої залежності від змін на ринку будівельної індустрії, економічної ситуації в країні та ефективності внутрішніх бізнес-

процесів.

Серед зовнішніх факторів ключову роль відіграє ринкова кон’юнктура, яка визначає попит на будівельні матеріали. Збільшення обсягів будівництва в країні, активність державних інфраструктурних проєктів та розвиток приватного житлового будівництва позитивно впливають на доходи підприємства. Проте економічна нестабільність, викликана інфляцією, коливаннями валютного курсу та підвищенням цін на сировину, створює ризики для фінансової стійкості компанії. Наприклад, зростання вартості цементу, хімічних добавок і пального суттєво збільшує собівартість продукції, що може знижувати маржинальність.

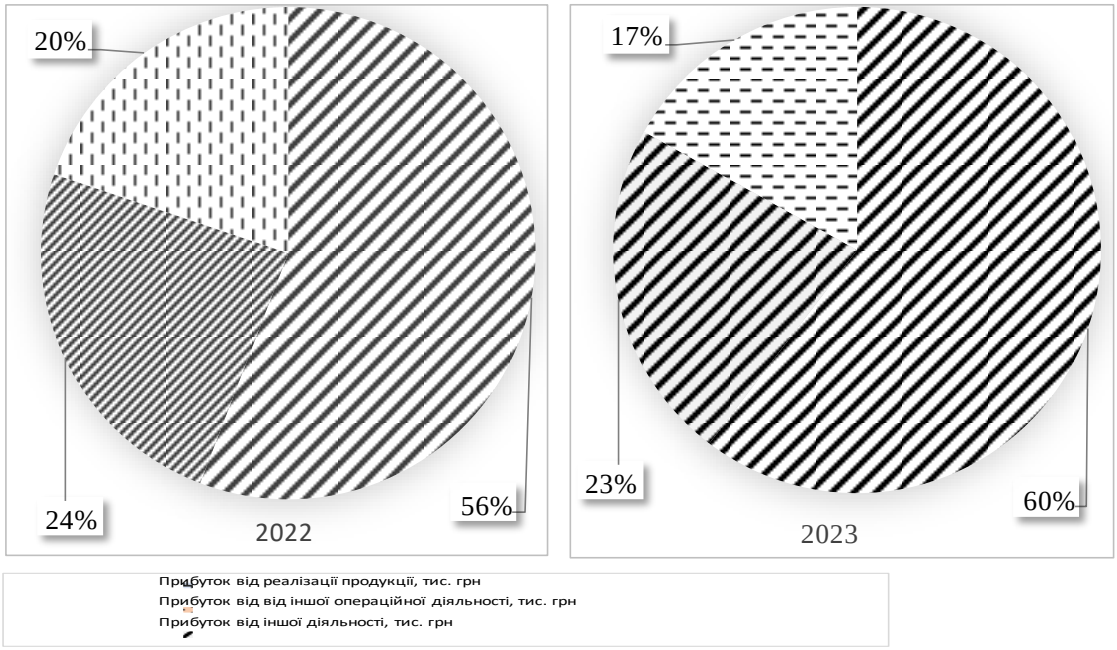

Рисунок 3.3 – Аналіз структури прибутку до оподаткування на ТОВ «ВОЛМА У А»

Іншим значущим зовнішнім фактором є державна політика в галузі регулювання цін на енергоносії та оподаткування. Підвищення тарифів на електроенергію та газ безпосередньо впливає на виробничі витрати, адже

процес виготовлення сухих будівельних сумішей є енергоємним. Водночас, фіскальний тиск у вигляді збільшення ставок податків чи зборів обмежує можливості для реінвестування прибутків у розвиток.

Серед внутрішніх факторів на фінансові результати найбільше впливають ефективність управління ресурсами, модернізація виробничих процесів і маркетингова стратегія. Завдяки інвестиціям у нове обладнання ТОВ «ВОЛМА У А» змогло знизити енерговитрати та оптимізувати витрати на виробництво, що позитивно позначилося на рівні собівартості. Раціональний підхід до закупівель сировини, зокрема укладання довгострокових контрактів із постачальниками, допоміг мінімізувати ризики цінових коливань.

Маркетингова діяльність компанії також відіграє важливу роль у формуванні фінансових результатів. Розширення ринків збуту, активна експортна політика та інвестиції в розвиток бренду дозволили збільшити обсяги продажів і залучити нових клієнтів. У той же час, витрати на логістику та рекламні кампанії є значними, тому їх ефективність безпосередньо впливає на операційний прибуток.

Важливою складовою внутрішніх факторів є управління персоналом. Висока кваліфікація працівників і налагоджена система стимулювання дозволяють зберігати продуктивність праці на високому рівні, що забезпечує конкурентоспроможність компанії. Водночас підвищення рівня заробітної плати у відповідь на інфляцію є додатковим тиском на фінансові ресурси.

3.2 Аналіз формування прибутку підприємства

Формування валового прибутку на підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» є важливим етапом у визначенні фінансових результатів і базується на різниці між доходами від реалізації продукції та її собівартістю. Як виробник сухих

будівельних сумішей, підприємство має специфічну структуру доходів і витрат, що безпосередньо впливає на динаміку валового прибутку.

Основним джерелом валового прибутку є виручка від реалізації основної продукції. На розмір цього показника впливає низка чинників, зокрема обсяги реалізації та рівень цін на продукцію. Протягом аналізованого періоду ТОВ «ВОЛМА У А» демонструвало зростання обсягів реалізації, що стало можливим завдяки високому попиту на будівельні матеріали та розширенню ринків збуту. Збільшення цін на продукцію також позитивно позначилося на доходах, оскільки дозволило компенсувати зростання витрат і підтримувати стабільність маржі.

На собівартість реалізованої продукції, яка є ключовою складовою у розрахунку валового прибутку, впливають витрати на сировину, енергоносії, амортизацію обладнання та оплату праці. Водночас, завдяки впровадженню заходів з оптимізації виробничих процесів, таких як модернізація обладнання та підвищення енергоефективності, підприємству вдалося мінімізувати вплив цих витрат на собівартість.

Значним фактором, що впливає на формування валового прибутку, є рівень питомих постійних витрат. Зростання обсягів виробництва сприяло зниженню питомих витрат на одиницю продукції, що позитивно позначилося на валовому прибутку. Цей ефект є наслідком економії на масштабі, коли збільшення виробництва дозволяє розподілити постійні витрати на більшу кількість продукції.

Додатковий вплив на валовий прибуток мають зміни в структурі продукції. Високий попит на будівельні суміші з додатковими характеристиками, такими як підвищена міцність або швидке затвердіння, дозволив підприємству реалізувати продукцію з вищою маржею, що позитивно відобразилося на фінансових результатах.

На підприємстві ТОВ «ВОЛМА У А» розподіл чистого прибутку відіграє ключову роль у формуванні фінансової стратегії та забезпеченні сталого розвитку. Чистий прибуток формується як кінцевий фінансовий

результат діяльності, після вирахування всіх витрат, включаючи операційні, адміністративні та податкові. Розподіл цього прибутку визначається внутрішньою політикою компанії та залежить від її стратегічних цілей, умов ринку і потреб акціонерів.

Норми використання коштів фонду розвитку виробництва та порядок їх застосування визначаються рішенням директора. На підприємстві також можуть створюватися інші фонди. Пропозиції щодо розмірів і напрямів використання коштів цих фондів готуються Правлінням ТОВ «ВОЛМА У А» одночасно з річним звітом. У разі необхідності кошти одного фонду можуть бути тимчасово використані для фінансування заходів іншого фонду за умови, що буде забезпечене їх повне відшкодування. Рішення про таке тимчасове запозичення приймається Правлінням підприємства.

Як свідчать дані таблиці 3.4, понад 92,07% чистого прибутку залишилося нерозподіленим. Водночас 7,93% чистого прибутку спрямовано до резервного фонду. Це свідчить про прагнення керівництва до розширення виробництва шляхом збільшення основних і оборотних фондів, а також освоєння нових видів продукції.

Таблиця 3.4 – Розподіл прибутку «ВОЛМА У А» за 2023 р.

№ п/п	Показники	Од. вим.	2023р.
1	2	3	5
1	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	тис.грн.	10681
2	Витрати з податку на прибуток	тис.грн.	1923
3	Чистий прибуток від звичайної діяльності	тис.грн.	8758
4	Розподіл чистого прибутку: а) у резервний фонд б) нерозподілений прибуток	тис.грн.	 1021 11864
5	Розподіл чистого прибутку: а) у резервний фонд б) нерозподілений прибуток	%	 7,93 92,07

Протягом останніх років структура розподілу чистого прибутку на

підприємстві зазнала певних змін, зумовлених як внутрішніми факторами, так і зовнішніми економічними умовами.

Однією з ключових статей використання прибутку залишається реінвестування в розвиток виробничих потужностей. Значна частка прибутку спрямовується на модернізацію обладнання, впровадження нових технологій та підвищення енергоефективності. Це дозволяє підприємству знижувати виробничі витрати, підвищувати якість продукції та зберігати конкурентоспроможність на ринку.

Іншим важливим напрямом використання прибутку є фінансування маркетингової діяльності. Розширення ринків збуту, активна рекламна кампанія та участь у галузевих виставках потребують значних фінансових ресурсів, які виділяються за рахунок прибутку. Ці заходи сприяють збільшенню обсягів реалізації продукції, що, своєю чергою, позитивно впливає на фінансові результати.

За останні роки частка прибутку, спрямована на виплату дивідендів, залишалася відносно стабільною, що свідчить про прагнення підприємства підтримувати інтереси акціонерів. У той же час, в умовах економічної нестабільності пріоритет було надано інвестиціям у розвиток підприємства, що дозволило створити резерви для майбутнього зростання.

Окрему увагу заслуговує використання прибутку для створення резервного фонду, який забезпечує фінансову стійкість у випадку непередбачених витрат або зниження доходів. Протягом аналізованого періоду підприємство активно формувало резерви для мінімізації ризиків, пов’язаних зі змінами на ринку будівельних матеріалів та коливаннями валютного курсу.

Варто відзначити, що в останні роки підприємство почало приділяти більше уваги соціальним програмам, спрямованим на підтримку працівників. Частина прибутку використовується для підвищення рівня оплати праці, організації навчання та професійного розвитку персоналу. Це дозволяє зберігати високий рівень продуктивності та мотивації працівників, що

безпосередньо впливає на ефективність діяльності.

Ефективність використання прибутку ТОВ «ВОЛМА У А» оцінюється через ключові показники рентабельності, які відображають здатність підприємства генерувати прибуток з кожної одиниці вкладених ресурсів. Ці показники є важливими індикаторами фінансової стабільності, конкурентоспроможності та управлінської ефективності компанії.

Рентабельність реалізації є одним із основних показників, що демонструє частку прибутку в загальному доході від реалізації продукції. Цей показник ілюструє, наскільки ефективно підприємство контролює витрати та формує цінову політику. Для ТОВ «ВОЛМА У А» зростання рентабельності реалізації стало можливим завдяки оптимізації виробничих витрат, модернізації обладнання та підвищенню ефективності логістичних процесів. Збільшення обсягів реалізації продукції та вищий рівень цін на будівельні матеріали також сприяли покращенню цього показника.

Рентабельність активів характеризує здатність підприємства ефективно використовувати свої ресурси для отримання прибутку. Вона розраховується як співвідношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів. Для ТОВ «ВОЛМА У А» цей показник відображає ефективність управління виробничими потужностями, запасами та іншими активами. Зростання рентабельності активів протягом аналізованого періоду свідчить про те, що підприємству вдалося зменшити витрати на обслуговування активів та підвищити їх віддачу.

Рентабельність власного капіталу оцінює здатність компанії приносити дохід акціонерам. Цей показник є важливим для оцінки ефективності інвестування в діяльність підприємства. Для ТОВ «ВОЛМА У А» стабільність і зростання цього показника протягом аналізованого періоду свідчать про надійну фінансову політику та раціональне використання власних ресурсів. Підвищення рентабельності власного капіталу було досягнуто за рахунок реінвестування частини прибутку у розвиток підприємства, що дозволило збільшити доходи та покращити фінансові

результати.

Інші показники рентабельності, такі як рентабельність виробництва та рентабельність продукції, відображають ефективність управління витратами на виробництво і реалізацію продукції. Для ТОВ «ВОЛМА У А» важливу роль відіграє контроль за собівартістю продукції, що дозволяє підтримувати високий рівень рентабельності навіть за умов зростання цін на сировину та енергоносії.

Загалом, показники рентабельності демонструють, наскільки ефективно ТОВ «ВОЛМА У А» використовує прибуток для досягнення своїх стратегічних цілей. Їхній стабільний рівень та позитивна динаміка свідчать про високу ефективність управлінських рішень, адаптивність до ринкових умов та здатність забезпечувати стійкий розвиток підприємства.

ТОВ «ВОЛМА У А» активно використовує допоміжні розрахунки для визначення критичного обсягу виробництва, що дозволяє оцінити мінімальний рівень реалізації продукції, необхідний для покриття витрат і уникнення збитків. Цей показник є важливим інструментом планування та контролю фінансової стійкості підприємства, особливо в умовах нестабільного попиту або зростання виробничих витрат.

Для розрахунку критичного обсягу виробництва підприємство застосовує співвідношення між постійними витратами, змінними витратами на одиницю продукції та ціною реалізації. Постійні витрати, які залишаються незмінними незалежно від обсягів виробництва, включають витрати на утримання адміністративного апарату, амортизацію обладнання та оренду приміщень. Змінні витрати, такі як сировина, енергоносії та заробітна плата виробничого персоналу, змінюються прямо пропорційно до обсягів виробництва.

Розглянемо методику розрахунків для багатономенклатурного виробництва, а також для ситуацій, коли ціна реалізації робіт залежить від їх обсягів.

На підприємстві «ВОЛМА У А», при одночасному виконанні декількох

видів товарів, які неможливо узагальнити через їх специфіку, враховується, що різні види робіт мають відмінності в цінах реалізації та змінних витратах. Це призводить до різної частки внеску кожного виду робіт у покриття загальних постійних витрат. У такій ситуації точка беззбитковості визначається залежно від частки кожного виду сировини у загальному обсязі реалізації.

Для багатономенклатурного виробництва точка беззбитковості розраховується у два етапи:

– обчислюється частка кожного виду продукції у загальному обсязі реалізації;

– розраховується підсумковий зважений маржинальний дохід.

Як припущення, вважається, що частки різних видів робіт у загальному обсязі реалізації залишаються незмінними протягом розрахункового періоду. Розглянемо приклад розрахунку критичних обсягів реалізації для багатономенклатурного виробництва.

Вихідні дані, отримані на основі діяльності «ВОЛМА У А» за звітний період. Допоміжні розрахунки наведено в таблиці 3.5. Узагальнений маржинальний дохід визначається як сума добутків маржинального доходу за окремими видами робіт на їх частку в загальному обсязі реалізації.

На основі цих даних знаходимо маржинальний дохід у рівнянні, та отримаємо такий результат:

111*73,43%+87*45,24%+30*16,11%+48*12,82%+69*19,92%+36*14,74%+21*2,3%= 151,39 тис. грн.

На ТОВ «ВОЛМА У А» критичний обсяг виробництва обчислюється шляхом поділу суми постійних витрат на різницю між ціною реалізації та змінними витратами на одиницю продукції. Цей показник дозволяє підприємству визначити, скільки продукції потрібно реалізувати, щоб досягти точки беззбитковості, тобто покрити всі витрати, не отримуючи збитків чи прибутків.

Допоміжні розрахунки включають аналіз чинників, які впливають на

зміну постійних і змінних витрат, а також вивчення можливостей підвищення ефективності використання ресурсів (табл. 3.5).

Наприклад, модернізація обладнання дозволяє зменшити питомі змінні витрати, що, у свою чергу, знижує критичний обсяг виробництва. Аналогічно, зниження постійних витрат через оптимізацію адміністративного апарату чи перегляд умов оренди сприяє зменшенню точки беззбитковості.

Також розрахунок цього показника використовується для планування виробничих потужностей і оцінки доцільності запуску нових видів продукції. Якщо критичний обсяг для нової продукції значно перевищує реалістичний рівень попиту, це може свідчити про ризик її нерентабельності.

Таблиця 3.5 – Допоміжні розрахунки для визначення критичного обсягу виробництва

Показники	Види робіт						
	Суміш на основі цементу для штукатурки	Суміш на основі гіпсу для шпаклювання	Суміш на основі піску для кладки	Суміш на полімерній основі для плитки	Суміш на основі вапна для зовнішніх робіт	Суміш на основі мінеральних компонентів для [illegible]	Суміш на поліуретановій основі для наливних підлог
Ціна за одиницю виміру, тис. грн.	220,40	171,10	89,90	136,30	156,60	95,70	69,60
Змінні витрати на один. виміру, тис. грн.	179,20	98,00	56,00	78,40	86,80	47,60	39,20
Маржинальний дохід за один. виміру, тис. грн.	111,00	87,00	30,00	48,00	69,00	36,00	21,00
Частка виду робіт у сукупному обсязі реалізації, %	73,43	45,24	16,11	12,82	19,92	14,74	2,30
Постійні витрати організації, тис. грн.	4110						

Завдяки результату маржинального доходу визначимо критичний обсяг

виробництва, або точки беззбитковості у рівняннях:

$Q_{крит.}$=4110/151,39=27 од.

$Q_{крит.}1$=27·73,43%=20 од.

$Q_{крит.}2$=27·45,24%=12 од.

$Q_{крит.}3$=27·16,11%=4 од.

$Q_{крит.}4$=27·12,82%=4 од.

$Q_{крит.}5$=27·19,92%=5 од.

$Q_{крит.}6$=27·14,74%=4 од.

$Q_{крит.}7$=27·2,3%=1 од.

Для досягнення точки беззбитковості підприємству необхідно реалізувати 50 одиниць продукції за збереження поточного співвідношення продажів сумішів. Основний внесок у покриття постійних витрат забезпечують товари 1 і 2, які складають 64% загального обсягу продажів. З огляду на це, підприємству варто приділити особливу увагу підвищенню попиту саме на ці товари, адже вони мають найбільший вплив на фінансову стійкість та ефективність діяльності.

3.3 Оцінка прибутковості діяльності підприємства та збільшення прибутку

Для оцінювання результативності господарської діяльності економічного суб’єкта, ефективності використання його ресурсів, раціональності здійснення витрат та інвестицій використовуються відносні показники прибутковості, які у вітчизняній економічній практиці дістали назву показників рентабельності.

Іншими словами, показники рентабельності – це відносні показники прибутковості, які характеризують ефективність діяльності, оскільки їх величина показує співвідношення ефекту з наявними чи використаними

ресурсами, необхідними для отримання цього ефекту» [71, с. 361].

У процесі аналізу рентабельності оцінюється динаміка показників, рівень виконання плану, порівнюються їхні значення із середніми галузевими показниками, здійснюється факторний аналіз їх зміни, визначаються резерви зростання рентабельності.

Аналіз динаміки показників рентабельності на основі даних фінансової звітності наведено в табл. 3.6.

Про це свідчать досить невисокі абсолютні значення показників рентабельності. Практично всі показники рентабельності у звітному році не зросли, що підтверджує неефективність управління активами, доходами й витратами. У звітному зросли показники рентабельності продукції (на 0,14 процентного пункту) та рентабельності продажу (на 0,10).

Таблиця 3.6 – Аналіз динаміки основних показників рентабельності ТОВ «ВОЛМА У А»

Показник	2022	2023	Абсолютне відхилення
1. Валовий прибуток, тис. грн	5512	5716	204
2. Прибуток від операційної діяльності, тис.грн	7921	7869	-52
3. Прибуток до оподаткування, тис. грн	9881	9475	-406
4. Чистий прибуток, тис. грн	8102	7770	-332
5. Чистий дохід, тис. грн	36582	37680	1098
6. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	31070	31964	894
7. Рентабельність продукції (витратний підхід), % (ряд. 1 / ряд. 6)	17,74	17,88	+0,14
8. Валова рентабельність продажу, % (ряд. 1 / ряд. 5)	15,07	15,17	+0,10
9. Рентабельність операційної діяльності, % (ряд. 2 / ряд. 8)	21,65	20,88	-0,77
10. Чиста рентабельність продажу, % (ряд. 4 / ряд. 5)	22,15	20,62	-1,53

Інтеграція логістичних процесів із системами управління запасами є ще одним кроком до підвищення ефективності. Об’єднання інформаційних потоків у єдину систему дозволяє синхронізувати закупівлі, виробництво та постачання, що забезпечує гнучкість у реагуванні на зміни попиту. Такий підхід дозволяє уникнути затримок і забезпечити безперебійну роботу

підприємства.

Вдосконалення системи управління запасами та логістики також позитивно впливає на рентабельність підприємства. Зниження витрат на зберігання, транспортування та обробку сировини та продукції сприяє зменшенню собівартості. Водночас, своєчасна доставка готової продукції підвищує задоволеність клієнтів, що сприяє зміцненню їхньої лояльності та збільшенню повторних замовлень.

Для підвищення прибутку ТОВ «ВОЛМА У А» сформовано резерви щодо зниження собівартості продукції (рис. 3.4)

Визначені резерви дозволяють значно знизити собівартість продукції, що сприятиме підвищенню її конкурентоспроможності та ефективності виробничо-господарської діяльності і забезпечить фінансову стабільність підприємства.

Для ТОВ «ВОЛМА У А» вихід на нові ринки збуту є перспективним напрямом для збільшення прибутку та розширення бізнесу. Як виробник сухих будівельних сумішей, підприємство має можливості для освоєння нових регіонів і країн, особливо враховуючи зростаючий попит на якісні будівельні матеріали. Вихід на нові ринки дозволяє зменшити залежність від наявних клієнтів і компенсувати можливі ризики, пов’язані з сезонними або регіональними коливаннями попиту.

Однією з ключових можливостей є розширення присутності на внутрішньому ринку України.

Підприємство може зосередитися на освоєнні регіонів, де попит на будівельні матеріали є високим через активне будівництво або реалізацію державних інфраструктурних проєктів. Відкриття нових представництв або складів у цих регіонах дозволить скоротити логістичні витрати та зробити продукцію доступнішою для місцевих споживачів.

На міжнародному рівні експорт є ще однією важливою можливістю для збільшення прибутку. Ринки сусідніх країн, таких як Польща, Румунія чи країни Балтії, мають значний потенціал для реалізації будівельних

матеріалів. Для виходу на ці ринки необхідно адаптувати продукцію до міжнародних стандартів, таких як сертифікація якості, а також врахувати специфічні вимоги споживачів у кожному регіоні. Підписання контрактів із великими дистриб'юторами чи будівельними компаніями може стати ключовим кроком для успішного виходу на ці ринки.

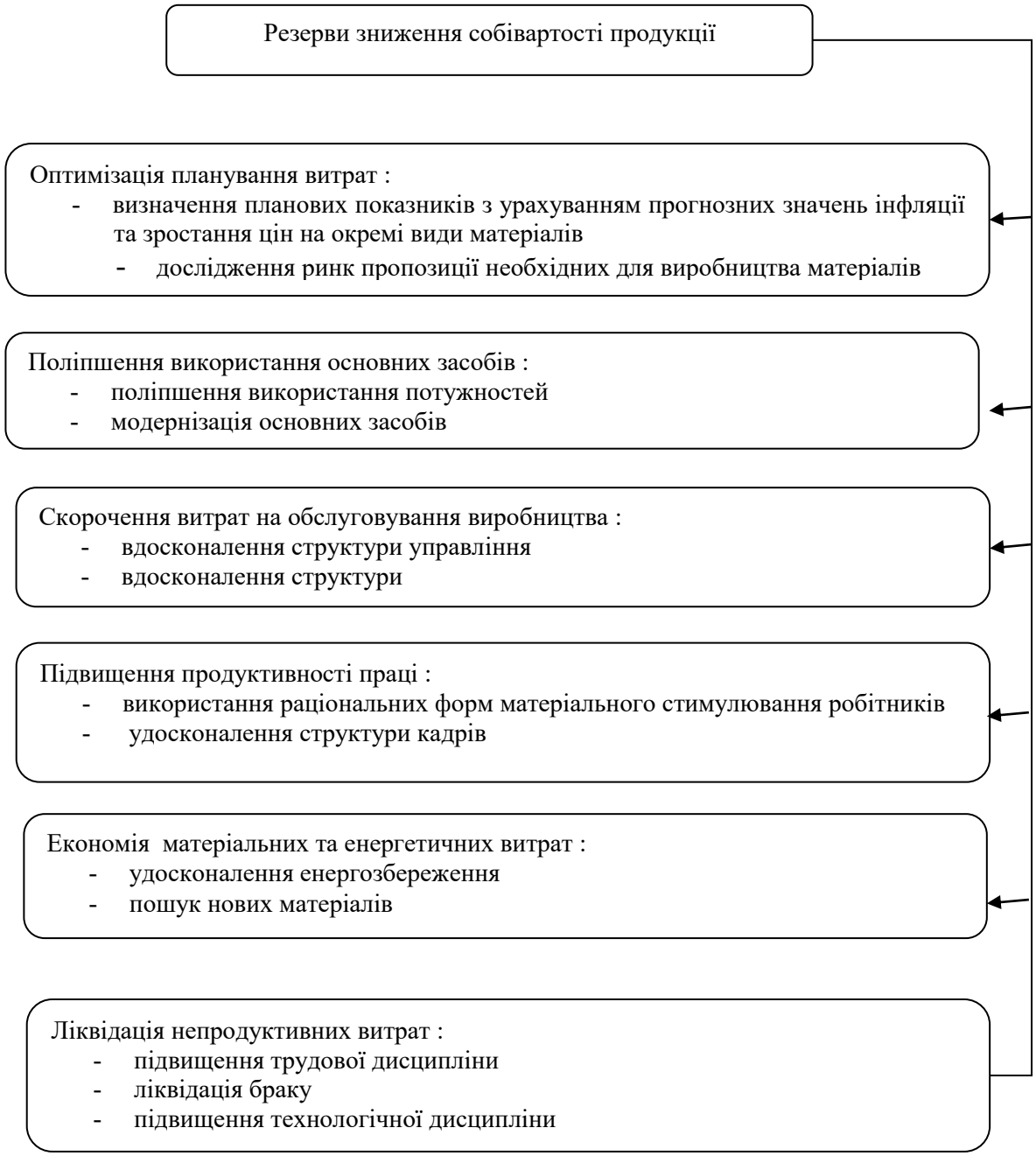

Рисунок 3.4 – Резерви зниження собівартості продукції

Зміни в ціновій політиці можуть стати важливим інструментом для оптимізації доходів ТОВ «ВОЛМА У А» без втрати конкурентоспроможності на ринку будівельних матеріалів. Як виробник сухих будівельних сумішей, підприємство працює у високо конкурентному середовищі, де ціна продукції є одним із ключових факторів, що впливають на рішення клієнтів. Ефективна цінова політика дозволяє не лише збільшити обсяги реалізації, але й зберегти лояльність споживачів, забезпечуючи стабільний дохід.

Одним із підходів до зміни цінової політики є впровадження диференціації цін залежно від обсягу замовлення. Запровадження системи знижок для оптових покупців стимулює великі закупівлі та підвищує загальний обсяг продажів. Наприклад, підприємство може запропонувати гнучкі цінові умови для будівельних компаній, які закуповують продукцію у великих обсягах, забезпечуючи стабільність замовлень навіть у періоди зниженого попиту.

Адаптація цінової політики до регіональних особливостей ринку також може позитивно вплинути на доходи. В окремих регіонах, де конкуренція менша або попит вищий, підприємство може встановлювати ціни трохи вищі за середньоринкові, що дозволить збільшити маржу. Водночас у регіонах із високою конкуренцією варто запропонувати привабливі умови, щоб утримати клієнтів і залучити нових.

Підприємство може також розглянути використання стратегії «цінової сегментації» продукції. Впровадження нових категорій продукції з різними характеристиками та цінами дозволить охопити ширший сегмент ринку. Наприклад, преміальні сухі суміші з додатковими властивостями можуть бути орієнтовані на споживачів із вищими вимогами, тоді як стандартна лінія продукції забезпечить доступність для масового ринку.

Короткострокові акції та знижки також можуть бути ефективними для стимулювання попиту. Пропозиції «сезонних знижок» або «знижок на першу покупку» можуть допомогти залучити нових клієнтів і підвищити обсяги продажів у певні періоди року. Водночас важливо, щоб такі акції не

підривали загальну цінову стратегію підприємства та не створювали враження, що знижки є постійними.

Крім того, перегляд політики надання відстрочки платежу може допомогти збільшити кількість клієнтів серед малого та середнього бізнесу. Гнучкі умови оплати стимулюють клієнтів здійснювати більше замовлень, що позитивно впливає на доходи підприємства.

Інвестиційні рішення відіграють ключову роль у забезпеченні довгострокового підвищення ефективності діяльності ТОВ «ВОЛМА У А». Як виробник сухих будівельних сумішей, компанія функціонує в умовах динамічного ринку, що вимагає постійного вдосконалення виробничих процесів, розширення асортименту продукції та зміцнення конкурентних позицій. У цьому контексті інвестиції сприяють не лише покращенню поточних показників, але й створюють базу для сталого розвитку у майбутньому.

Одним із ключових напрямів інвестування є модернізація виробничих потужностей. Впровадження сучасного, енергоефективного обладнання дозволяє зменшити собівартість продукції, підвищити продуктивність та мінімізувати втрати. Наприклад, автоматизація технологічних процесів сприяє підвищенню точності виробництва, що особливо важливо для створення спеціалізованих будівельних сумішей. Крім того, нове обладнання забезпечує відповідність продукції сучасним стандартам якості, що відкриває можливості для виходу на міжнародні ринки.

Іншим важливим аспектом є інвестиції в інноваційні розробки та дослідження. Розширення асортименту продукції за рахунок нових екологічно чистих або високотехнологічних матеріалів може суттєво збільшити прибуток компанії. Зокрема, підприємство може інвестувати у створення сумішей з покращеними характеристиками, таких як підвищена міцність або зниження ваги, що задовольнить сучасні потреби ринку.

Розвиток логістичної інфраструктури також є стратегічно важливим напрямом для ТОВ «ВОЛМА У А». Інвестиції у власний автопарк,

будівництво складів або впровадження цифрових систем управління логістикою дозволять зменшити витрати на транспортування та зберігання, підвищуючи ефективність постачання. Своєчасна доставка продукції до клієнтів сприяє покращенню рівня обслуговування та підвищенню лояльності замовників.

Інвестиції у цифрові технології є ще одним інструментом для підвищення ефективності. Використання програмних рішень для управління обліком, аналізу даних і планування виробничих процесів дозволяє оптимізувати бізнес-процеси та підвищити прозорість управління. Наприклад, інтеграція CRM-системи допоможе краще зрозуміти потреби клієнтів і створити персоналізовані пропозиції, що сприятиме збільшенню обсягів продажів.

Важливим напрямом також є інвестиції у розвиток персоналу. Навчання працівників новітнім технологіям, підвищення їхньої кваліфікації та впровадження програм мотивації забезпечують підвищення продуктивності праці. Кваліфіковані кадри здатні швидше адаптуватися до змін у виробничих процесах і забезпечувати якісне виконання завдань.

ВИСНОВКИ

Отримання достовірної інформації про фінансові результати господарської діяльності має важливе значення для використання в системі управління кожного підприємства. У зв'язку з чим існує об'єктивна необхідність дослідження теоретичних і практичних питань обліку та аналізу фінансових результатів.

За результатами дослідження теоретичних підходів до визначення сутності поняття «фінансовий результат» запропоновано наступне визначення даної категорії – це якісний показник виробничо-фінансової діяльності підприємства за визначений період часу, що розраховується як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу.

Даний підхід до визначення даної категорії дає можливість врахувати особливості формування фінансових результатів у відповідності до нормативно-правової бази їх регулювання.

Необхідною умовою якісного інформаційного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємства є проведення їх класифікації. На підставі проведеного дослідження в роботі запропоновано класифікацію фінансових результатів за наступними класифікаційними ознаками: за значенням підсумкового результату діяльності, за видами діяльності, за структурою форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід»), за процесом формування прибутку, за характером розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.

Розподіл фінансових результатів за визначеними ознаками сприятиме підвищенню рівня аналітичності інформації та оптимізації процесу управління підприємством.

Встановлено, що бухгалтерський облік на підприємстві, ведеться по журнальній формі обліку та по автоматизованій формі обліку з використанням бухгалтерської програми BAS Бухгалтерія. Облік операцій,

пов’язаних з відображенням фінансових результатів діяльності на підприємстві здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО та діючого законодавства. Для обліку витрат виробництва продукції ТОВ «ВОЛМА У А» використовує рахунки класу 9 «Витрати діяльності». Аналітичний облік результатів діяльності організований з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Для організації обліку витрат, доходів та фінансових результатів діяльності першочергове значення має визначення складових елементів облікової політики, які наводяться в наказі про облікову політику. На підставі проведеного дослідження організації бухгалтерського обліку на підприємстві удосконалено підхід до формування облікової політики в частині обліку витрат, доходів та фінансових результатів діяльності шляхом узагальнення її структурних елементів. Такий підхід дасть можливість забезпечити комплексність облікового процесу і передбачає якісно вищий рівень застосування облікових процедур.

На підставі проведеного аналізу рівня, структури та динаміки фінансових результатів ТОВ «ВОЛМА У А» можна зробити висновок, що за аналізований період основним джерелом формування чистого прибутку підприємства був прибуток від операційної діяльності. В результаті зростання собівартості продукції у 2023 р. відбулося незначне зменшення прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку у порівнянні з попереднім звітним періодом. Зменшення прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку негативно позначилося на показниках рентабельності. Але в цілому підприємство є прибутковим і має позитивну динаміку зростання доходів.

Для збільшення суми прибутку в роботі визначені резерви щодо зниження собівартості продукції. Ретельне планування витрат на закупівлю сировини та матеріалів, комплексна механізація та автоматизація виробничих процесів, вдосконалення технології, впровадження нових видів матеріалів та

зменшення загальновиробничих витрат дозволяють значно знизити собівартість продукції. Це сприятиме ефективності виробничо-господарської діяльності та забезпеченню фінансової стабільності підприємства.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Авдалян К. В. Основні підходи до економічної сутності фінансових результатів об’єднань підприємств. *Економічний вісник університету*. Вип. 37. С. 162–167.

2. Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка і прогнозування : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2009. 24 с.

3. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський інжиніринг як метод побудови стратегічно орієнтованої системи обліку. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 2014. Вип. 10. С. 59–66.

4. Будько О. В. Обліково-аналітична інформація в системі інформаційного забезпечення сталого розвитку. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2019. № 3. С. 252–257.

5. Букало Н. А. Автоматизація обліку в сучасних умовах. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. Серія «Економіка». 2013. Вип. 33, ч. ІІ. С. 56–59.

6. Буркова Л. А. Дослідження економічної сутності понять «прибуток» та «фінансовий результат» та їх вплив на оцінку економічних результатів діяльності. *Агросвіт*. 201_. № 1. С. 50–58.

7. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : Рута, 2007. 26 с.

8. Власова Н. О. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі, 2002. 59 с.

9. Власова Н. О., Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі, 2002. 59 с.

10. Воблий К. Г. Основи економічного страхування. Київ : АНКІЛ, 1995. С.20-53.

11. Волощина О. А., Кордзаія І. А., Даценко С. М., Ульченко А. М.

Методичні підходи до аналізу доходів підприємства та факторів їх формування. *Ефективна економіка: електрон. наук. фах. вид*. 2019. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/49.pdf.

12. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства. Харків, 2009. URL: http://disser.org.ua/file23976.html.

13. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2009. 23 с.

14. Гавриленко О. Є. Облік і внутрішній контроль фінансових результатів на підприємствах міського транспорту : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Одеса, 2019. 21 с.

15. Герасимович І. А. Механізми та інструменти бухгалтерського і фінансового інжинірингу в управлінні підприємством. *Облік і фінанси*. 2017. № 1. С. 25–32.

16. Гринавцева О. В. Облік і аудит готової продукції та її фінансових результатів від реалізації. Київ, 2005. 9 с. URL: http://www.nbuv.gov.ua/ard/2005/05govmpu.zip.

17. Грязнова Л. Г. Фінансово-кредитний енциклопедичний словник. Київ : Фінанси та статистика, 2002. С.148-152.

18. Гуріна Н. В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2015. Вип. 12(1). С. 203–205.

19. Дерій В. А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, «Економічна думка», 2002. 72 с.

20. Діяльність сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава.* 2022. № 9. С. 93–94. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.10.93.

21. Есманова Л. І. Управління фінансовими результатами сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. … канд. екон. наук :

08.00.04. Суми, 2009. 19 с.

22. Жук В. М. Бухгалтерський інжиніринг. *Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці :* зб. тез та доп. І Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Київ. : ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. С. 51–54.

23. Жуков В. Н. Облік фінансових результатів з метою оподаткування. *Бухгалтерський облік і аудит*. 1999. № 12.

24. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партин Г. О. Облік і аудит : термінологічний словник. Львів : Центр Європи, 2006. 71 с.

25. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 388–393. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393.

26. Карпенко Є. А., Шийка Г. І. Облік доходів від реалізації за міжнародними та національними стандартами. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 1. С. 441–446.

27. Карпенко Н. І. Проблеми узгодження бухгалтерського та податкового обліку результатів діяльності та шляхи їх вирішення. Тернопіль : Векс, 2001.

28. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2016. № 6. С. 105–112.

29. Кононенко Л. В., Юрченко О. В. Нефінансова (соціальна) звітність підприємств та цілі сталого розвитку. *Advances in Technology and Science. Abstracts of XII International Scientific and Practical Conference*. Berlin, Germany, 2021. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=ru&lr=&id=6RUlEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA62&ots=_yDWBbEu-Y&sig=WU85eNQ0brTXF6y_9s2Gb5UKyBA&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

30. Краснікова Н. Г. Шляхи вдосконалення обліково-аналітичного

забезпечення діяльності комунальних некомерційних підприємств охорони здоров'я. *Бізнес Інформ*. 2020. № 9. С. 212–218.

31. Лебедзевич Я. В. Основні тенденції визначення фінансового результату: історичний аспект. *Економічні науки.* 200_. № _. С. 64–72.

32. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 67–70. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.15.67.

33. Лоханова Н. О. Облік виручки по договорах з клієнтами – нові підходи до визнання відповідно до МСФЗ 15. *Інвестиції: практика та досвід.* 2019. № 2. С. 38–41.

34. Лук'янова Є. С. Сутність фінансових результатів діяльності підприємства. *Молодий вчений.* 2017. № 11. С. 13–15.

35. Макарович В. К., Сидорчук О. Г. Бухгалтерський інжиніринг в діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. : Економіка. 2019. Вип. 2. С. 129–134.

36. Мардус Н. Ю. Уточнення сутності фінансових результатів та прибутку підприємства в обліку. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. 2017. № 66(1108). С. 23–28.

37. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 2. С. 148–153.

38. Мардус Н. Ю., Корсунова К. Ю. Теоретичні і методичні підходи до визначення фінансового результату в обліку та аудиті. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2019. Вип. 1. С. 873–875.

39. Мардус Н. Ю., Шкарлат А. О. Теоретичні і методичні підходи до визначення прибутку підприємства в обліку та аудиті. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 1201. С. 966–970.

40. Мармуль Л. О. Фінансові результати діяльності підприємств та їх використання в управлінні. *Економічний вісник університету Переяслав-*

Хмельницького державного педагогічного університету імені Г. Сковороди. 2018. Вип. 3. С. 144–151.

41. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами» : Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. URL: https://mof.gov.ua/.

42. Мочерний С. В. Політична економія : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2006. 87 с.

43. Нагірська К. Є. Обліково-аналітичне забезпечення вибору стратегії підприємства: систематизація наукових поглядів. *Економічні науки*. Серія : «Облік і фінанси». 2015. № 12. С. 206–215.

44. Назарова Г., Волошин С. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю комунальних некомерційних підприємств сфери охорони здоров'я. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 17 грудня 2021 р. Кропивницький : ЦНТУ, 2021. С. 199–204.

45. Нападовська Л. В. Управлінський облік : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 450 с.

46. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.

47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: https://zakon.rada.gov.ua/.

48. Невмержицька Н. А. Дослідження проблем та перспектив розвитку обліково-аналітичної системи в умовах адаптації до МСФЗ. *Економічні науки.* 2011. № 134. С. 142–145.

49. Пантелєєв В. П., Сніжко О. С. Словник бухгалтера та аудитора. Київ : Інформ.-аналіт. агентство, 2002. 39 с.

50. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. № 2. С. 25–37.

51. Петіна Л. В. Особливості автоматизації управлінського та бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. Серія «Економіка». 2010. Вип. 25, ч. І. С. 26–29.

52. Податковий кодекс України : Закон України від 2.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

53. Полянська О. А. Проблемні аспекти автоматизації управлінського обліку. *Вісник Львівської комерційної академії*. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. Вип. 35. С. 286–290.

54. Пономарьова Т. В. Автоматизація обліку розрахунків з ПДВ: підходи та практичні рішення. *Вісник НТУ «ХПІ»*. Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». Харків : НТУ «ХПІ», 2013. № 61(1040). С. 22–29.

55. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

56. Ратушна О. П. Облік і аналіз фінансових результатів: методика та організація : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2013. 18 с.

57. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 121–122. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-22.

58. Рябенко Л. М. Особливості обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 12. С. 207–212.

59. Савченко В. М., Юрченко О. В., Кононенко Л. В. Зміна облікової парадигми та її вплив на перспективи формування моделі обліку діяльності некомерційних комунальних підприємств – закладів охорони здоров’я в умовах глобалізації. *Економічний простір :* зб. наук. праць. 2021. № 172.

С. 81–86.

60. Семерунь Л. В. Ефективність управління фінансовими результатами торговельних підприємств : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.04. Донецьк, 2011. 22 с.

61. Скалюк Р. В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки. 2010. Вип. 1, ч. І. С. 135–141.

62. Скалюк Р. В. Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2012. 25 с.

63. Скрипник М. Є. Облік і аналіз фінансових результатів в управлінні виробничим підприємством : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2014. 26 с.

64. Славкова О. П., Гаркуша С. А. Автоматизація обліково-аналітичних процедур отримання інформації. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Полтава : ПДАА, 2013. Вип. 2(7), т. 1. С. 19–25.

65. Фірман Н. Я., Вашків О. П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа*: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 5(22). С. 162–168.

66. Чумак О. В., Нагорна І. В. Механізм інжинірингу при формуванні інформаційного підґрунтя аналізу фінансової стійкості підприємства. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 359–364.

67. Шимоханська Т. В. Концепція обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку організацій. *Економічні науки*. 2015. № 78. С. 346–354.

68. Шипіна С. Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2013. 23 с.

69. Шипіна С. Б. Сутність поняття «фінансові результати» як об’єкта

бухгалтерського обліку. *Вісник ЖДТУ*. 201_. № 1(59). С. 229–232.

70. Юхименко-Назарук І. А. Бухгалтерський інжиніринг в системі креативного обліку. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції *«Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування»*. Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С. 165–166.

71. Ball, R., Sadka, G., Tseng, A. Using accounting earnings and aggregate economic indicators to estimate firm-level systematic risk. *Review of Accounting Studies.* 2022. Vol. 27. pp. 607–646.

72. Capital Markets Research in Accounting. Working Paper. Sloan School of Management Massachusetts, Institute of Technology. Cambridge, Massachusetts, 2000. pp. 22–50.

73. Chen, X., Cho, Y. H., Dou, Y., Lev, B. Predicting future earnings changes using machine learning and detailed financial data. *Journal of Accounting Research.* 2022. Vol. 60. pp. 467–515.

74. Monahan, S. J., et al. Financial statement analysis and earnings forecasting. *Foundations and Trends in Accounting*. 2018. Vol. 12. pp. 105–215.

75. The Boundaries of Financial Reporting and How to Extend Them. *Journal of Accounting Research*. 1999. Vol. 37, №. 2 (Autumn). pp. 353–386.

ДОДАТОК А

	КОДИ
Дата (рік, місяць, число)	2024 01 01
за ЄДРПОУ	38079297

Підприємство _____ТОВ «ВОЛМА У А»_____

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 31.12.2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	37680	36582
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(31964)	(31070)
Валовий: прибуток	2090	5716	5512
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	6063	6263
Адміністративні витрати	2130	(1101)	(985)
Витрати на збут	2150	(866)	(786)
Інші операційні витрати	2180	(1943)	(2083)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7869	7921
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	2209	2458
Фінансові витрати	2250	( )	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(603)	(498)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9475	9881
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1706	1779
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	7770	8102
збиток	2355	( )	( )

Продовження ДОДАТКУ А

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**		
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	7770	8102

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	22601	22002
Витрати на оплату праці	2505	6560	6082
Відрахування на соціальні заходи	2510	1444	1338
Амортизація	2515	1932	1560
Інші операційні витрати	2520	3337	3942
Разом	**2550**	35874	34924

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер